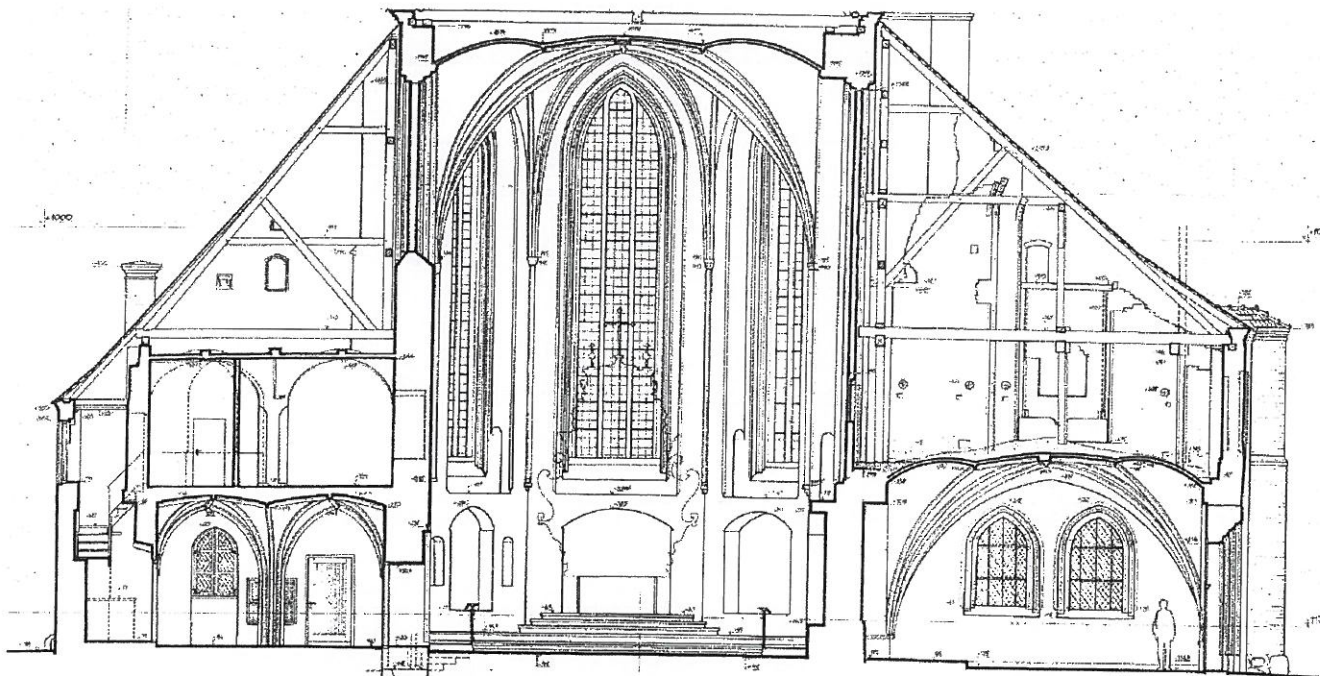

PRACOWNIA PROJEKTOWA

„ARCHIKA”

architekt Andrzej W. Krzyżaniak

ul. Tadeusza Kościuszki 1B, 75-404 KOSZALIN
tel./fax +48 94 3465803, e-mail: archika@post.pl

PROGRAM FUNKCJONALNO- UŻYTKOWY

NAZWA ZADANIA:	KONSERWACJA ELEWACJI ZAKRYSTII ORAZ KSIĄŻĘCYCH SARKOFAGÓW Z KOŚCIOŁA MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE
OBIEKT:	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE
KATEGORIA OBIEKTU BUDOWLANEGO:	KAT. X
LOKALIZACJA INWESTYCJI:	UL. FRANCISZKAŃSKA 4, 76-150 DARŁOWO dz. nr 360 obr. 0010
KOD CPV:	NAZWA
92522100-7	Usługi ochrony obiektów historycznych
79961300-1	Specjalistyczne usługi fotograficzne
INWESTOR:	PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE, UL. FRANCISZKAŃSKA 4, 76-150 DARŁOWO
AUTOR:	mgr inż. arch. ANDRZEJ KRZYŻANIAK, ZP-0229 magister inżynier architekt Andrzej KRZYŻANIAK Uprawnienia budowlane do projektowania i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń w specjalności architektonicznej nr ewid. ZPNB-U.73424/3/13
KOSZALIN:	05/2024

PRACOWNIA PROJEKTOWA „ARCHIKA”

architekt Andrzej W. Krzyżaniak

ul. Tadeusza Kościuszki 1B, 75-404 Koszalin, tel./fax +48 94 3465803, e-mail: archika@post.pl

**SPIS ZAWARTOŚCI PROGRAMU FUNKCJONALNO-
UŻYTKOWEGO**

POZYCJA	STRONA
ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA	2
CZĘŚĆ OPISOWA	3
PODSTAWA OPRACOWANIA	3
OGÓLNY OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA	3
Przedmiot zamówienia	4
Stan prawny	5
Charakterystyczne parametry określające wielkość obiektu oraz zakres robót konserwatorskich	6
Aktualne uwarunkowania wykonania przedmiotu zamówienia	6
Właściwości funkcjonalno- użytkowe	6-10
OPIS WYMAGAŃ ZAMAWIAJĄCEGO W STOSUNKU DO PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA	11
Przygotowanie terenu budowy	11
Prace konserwatorskie	11- 13
Wytyczne realizacji robót	14
Instalacje elektryczne	14
CZĘŚĆ INFORMACYJNA	15
Dokumenty potwierdzające zgodność zamierzenia budowlanego z wymaganiami wynikającymi z odrębnych przepisów	15
Oświadczenie zamawiającego stwierdzające jego prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane	15
Przepisy prawne i normy związane z projektowaniem i wykonaniem zamierzenia budowlanego	15-16
INNE POSIADANE INFORMACJE I DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO REALIZACJI ZADANIA	
Kopia zaleceń konserwatorskich dla trzech sarkofagów książąt pomorskich z kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie wydanych przez WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie	Z-01
Zalecenia konserwatorskie dla ścian i sklepienia zakrystii oraz skarbczyka Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie wydanych przez WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie	Z-02
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA I RYSUNKOWA:	
Sarkofagi- zdjęcia	Z-03
Zakrystia i Skarbczyk	Z-04

CZĘŚĆ OPISOWA

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- 1.1. Umowa na wykonanie PFU dla inwestycji pn: Konserwacja elewacji zakrystii oraz Książęcych sarkofagów z Kościoła Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie”.
- 1.2. Zalecenia konserwatorskie dla trzech sarkofagów książąt pomorskich z kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie wydane przez WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie
- 1.3. Zalecenia konserwatorskie dla ścian i sklepienia zakrystii oraz skarbczyka Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie wydane przez WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie
- 1.4. Inwentaryzacja pomiarowo - rysunkowa wykonane przez mgr inż. Zbigniewa Kocura w 2022 roku.
- 1.5. Inwentaryzacja budowlano – konserwatorska opracowana w 1987 roku przez mgr J. Kalickiego, B. Dobrowolską i J. Dobrowolskiego Akant Sp. z o.o
Dokumentacja Ewidencja i Konserwacja Zabytków Warszawa
- 1.6. Badania architektoniczne Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie woj. Zachodniopomorskie opracowane przez prof. dr hab. inż. arch. Aleksandra Piwka w 2022 roku.
- 1.7. Program Prac Konserwatorskich „Remont Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie” opracowany przez mgr Magdę Caban z 2022 roku
- 1.8. Projekt architektoniczno– budowlany „Remont Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie opracowany przez mgr inż. Zbigniewa Kocura w 2022 roku
- 1.9. Pozwolenie na budowę. Decyzja nr 372/2023 z dnia 13 grudnia 2023 r.
- 1.10. Decyzja konserwatorska nr 976.2023.K z dnia 21 listopada 2023 r.
- 1.11. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy ... programu funkcjonalno-użytkowego, Dz.U. 2021 poz. 2454

2. OGÓLNY OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

1. Wykonanie niezbędnych badań konserwatorskich oraz na podstawie uzyskanych wyników wykonanie Programu Prac Konserwatorskich dla ścian i sklepień zakrystii oraz skarbczyka. Część zadania koczy się na uzyskaniu prawomocnej decyzji administracyjnej.

PRACOWNIA PROJEKTOWA „ARCHIKA”

architekt Andrzej W. Krzyżaniak

ul. Tadeusza Kościuszki 1B, 75-404 Koszalin, tel./fax +48 94 3465803, e-mail: archika@post.pl

2. Wykonanie niezbędnych projektów (architektoniczne) i na jego podstawie wykonanie odbudowy szczytu wschodniego elewacji wschodniej zakrystii kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie.
3. Wykonanie niezbędnych badań konserwatorskich oraz na podstawie uzyskanych wyników badań wykonanie Programu Prac Konserwatorskich dla trzech sarkofagów książąt pomorskich. Po uzyskaniu prawomocnych decyzji administracyjnych należy zrealizować prace konserwatorskie przy sarkofagach.

2.1 PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA.

A) Ściany i sklepienia zakrystii oraz skarbczyka

Przedmiotem zamówienia jest wykonanie programu prac konserwatorskich dla ścian i sklepień zakrystii oraz skarbczyka w kościele pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Dokumentację należy opracować na podstawie uzyskanych wyników z badań laboratoryjnych. Wszelkie prace wymagają uzyskania pozwolenia WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie. Dokumentację należy przedłożyć Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Szczecinie i uzyskać zgodę w formie decyzji administracyjnej.

B) Szczyt wschodni elewacji wschodniej zakrystii

Przedmiotem zamówienia jest wykonanie projektu oraz wykonanie robót konserwatorskich dla szczytu wschodniego elewacji wschodniej zakrystii w Kościele pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Dokumentację należy opracować na podstawie uzyskanych wyników z badań architektonicznych (uzupełniających). Wszelkie prace wymagają uzyskania pozwolenia WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie. Realizacja robót konserwatorskich nastąpi wg zatwierdzonego projektu w ramach inwestycji pn. „Konserwacja elewacji zakrystii oraz Książęcych sarkofagów z Kościoła Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie”.

Przedmiotowy obiekt zlokalizowany jest na działce nr 360 obręb 0010, przy ulicy Franciszkańskiej 4 w Darłowie. W ramach przewidywanej rewitalizacji zrealizowany będzie remont ścian wewnętrznych kaplicy południowo - zachodniej przy wieży zwanej Książęcą Kaplicą Grobową. Realizacja projektu nie wiąże się ze zmianą sposobu użytkowania. Projektowane roboty nie zmieniają warunków bezpieczeństwa p-poż obiektu i nie wymagają uzgodnienia projektu pod względem ochrony przeciwpożarowej.

Istniejące zagospodarowanie terenu umożliwia dostępność terenu działki dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Projektowany zakres robót remontowych nie zmienia panujących w obiekcie warunków do korzystania z obiektu dla osób niepełnosprawnych.

C) Sarkofagi książąt pomorskich

Przedmiotem zamówienia jest wykonanie programu prac konserwatorskich oraz realizacja robót konserwatorskich dla trzech sarkofagów książąt pomorskich – księżnej Elżbiety, księżnej Jadwigi, księcia Eryka I znajdujących się w kościele pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Dokumentację należy opracować na podstawie uzyskanych wyników z badań laboratoryjnych. Wszelkie prace wymagają uzyskania pozwolenia WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie. Realizacja robót konserwatorskich nastąpi wg zatwierdzonego projektu w ramach inwestycji pn. „Konserwacja elewacji zakrystii oraz Książęcych sarkofagów z Kościoła Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie”.

2.2 STAN PRAWNY.

Dla obszaru, na którym zlokalizowany jest budynek kościoła obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który został przyjęty uchwałą Nr VIII/79/2007 Rady Miejskiej w Darłowie z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostki strukturalnej D – Darłowo Centrum położonej na obszarze Gminy Miasto Darłowo. Uchwała opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego nr 89 z dnia 14 sierpnia 2007 r. poz. 1351. Budynek kościoła parafialnego znajduje się na terenie oznaczonym symbolem A1U.

Przedmiotowy budynek wpisany do rejestru zabytków pod nr A-724 z dnia 23.05.1955r. r. Ponadto kościół zlokalizowany jest na terenie Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków województwa Zachodniopomorskiego decyzją z dnia 22 września 1959 r. pod numerem 204

Zgodnie z Ustawą z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. 2021 poz. 0710) wszelkie działania związane z zabytkiem należy uzgadniać z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie, delegatura w Koszalinie, Na prowadzenie robót przy zabytku należy uzyskać zgodę Zachodniopomorskiego Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie w formie decyzji administracyjnej.

Przedmiotowy budynek oraz działka nr 360 jest własnością inwestora - Parafii pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie.

PRACOWNIA PROJEKTOWA „ARCHIKA”

architekt Andrzej W. Krzyżaniak

ul. Tadeusza Kościuszki 1B, 75-404 Koszalin, tel./fax +48 94 3465803, e-mail: archika@post.pl

2.3 CHARAKTERYSTYCZNE PARAMETRY OKREŚLAJĄCE WIELKOŚĆ OBIEKTU ORAZ ZAKRES ROBÓT BUDOWLANYCH

Stan istniejący

Powierzchnia działki nr 222/1	4250 m ²
Powierzchnia zabudowy rewitalizowanego budynku:	1432 m ²
Kubatura budynku:	29526 m ³
Wysokość budynku: (do kalenicy)	
- Nawa	30,20 m
- Wieża	58,45 m
- Prezbiterium	25,75 m

2.4 AKTUALNE UWARUNKOWANIA WYKONANIA PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Działka nr 360 zabudowana jest budynkiem kościoła wzniesionego w XIV wieku i elementem małej architektury w postaci figury św. Franciszka w narożniku zachodnim i trzema masztami flagowymi zlokalizowanymi w narożniku północnym działki. Kościół jest orientowany z niewielkim skręceniem osi głównej kościoła ok. 8° (zgodnie z kierunkiem ruchu wskazówek zegara) w kierunku południowym. Działka, na której zlokalizowany jest kościół otoczona jest od strony zachodniej i północnej niewielkim, kamiennym murem.

Inwestycja zlokalizowana jest, w ścisłym, historycznym „centrum” miasta, przy ulicy Franciszkańskiej 4, na działce nr 360, około 40m od głównego placu- rynku miasta i Urzędu Miasta, położona jest między ulicami:

- od północy ulicą Franciszkańską (dz. nr 363)
- od zachodu ulicą Wenedów (dz. nr. 556)
- od południa ul. Kościelną (dz. nr. 359)
- od wschodu w części północnej działką zabudowaną budynkiem administracji publicznej (dz. nr. 362) i w części południowej terenem zielonym (dz. nr. 361).

2.5 WŁAŚCIWOŚCI FUNKCJONALNO – UŻYTKOWE

- 2.5.1 Opis kościoła na podstawie opracowania „Badania architektoniczne Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie woj. Zachodniopomorskie” wykonanego przez prof. dr hab. inż. arch. Aleksandra Piwka w 2022 roku.

a) **Prezentacja obiektu**

Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie położony jest na działce przylegającej do północno-zachodniej pierzei rynku miejskiego, w kwartale wyznaczonym ulicami: Kościelna, Wenedów, Franciszkańska i przejściem tylnym przy wspomnianej zabudowie rynkowej zawierającej ratusz.

W skład kościoła wchodzi kilka przestrzeni o zróżnicowanej architekturze. Część wschodnią tworzy prezbiterium o dwóch przęsłach zakończonych trójbocznie. W ścianie południowej znajduje się wieloboczna klatka schodowa wiodąca na poddasze. Do prezbiterium dobijają od zachodu nawy o różnej szerokości z których skrajne mają także po jednej sześciobocznej wieżyczce schodowej widocznych w elewacjach. Nawy mają po cztery przęsła. Między nawą północną a prezbiterium znajduje się piętrowa przesklepiona zakrystia z jednym słupem na każdej kondygnacji. Na wschód od nawy południowej do prezbiterium przylega prostokątna kaplica z jednym sklepieniem. Część zachodnią nawy tworzy wieża i wydłużone, przyległe do niej kaplice boczne. Prostokątna wieża znajduje się na osi nawy głównej i częściowo wystaje poza jej szerokość. Krótsze boki wieży zawierają szerokie przejścia do kaplic. Są one dwuprzęsłowe i licują się ze ścianą zachodnią wieży. Prezbiterium, nawy oraz kaplice przy nawie południowej przekryte są sklepieniami gwiaździstymi. Północna kaplica przywieżowa ma dwa przęsła ośmiopolewe, zaś zakrystia krzyżowo-żebrowe.

Do kościoła wiodą trzy ostrołuczne, uskokowe portale. Znajdują się one w ścianie zachodniej wieży i w nawach bocznych, w drugich od wschodu przęsłach. Dodatkowe wejście znajdowało się w ścianie północnej kaplicy północnej przywieżowej. Obecnie jest ono nieczynne. Kościół ma układ bazylikowy. Prezbiterium doświetlają wysokie ostrołuczne okna zaś nawy boczne - okna niemal dwukrotnie niższe. Podobne występują w kaplicach trzywieżowych. Wszystkie rozdzielone są przyporami. Nieco mniejsze okna ma kaplica wschodnia. Nawę środkową doświetlają także ostrołuczne okna ale w kształcie odbiegające od dotychczas opisanych. Nie zawierają pionowych obrzeży stąd ich pola wyznaczają tylko łęki i podstawa stykająca się z kalenicami naw bocznych. Pośrodku elewacji zachodniej znajduje się niewielkie prostokątne okno doświetlające wnętrze wieży i kilka węższych, w partiach wyższych. W części ściany należącej do północnej kaplicy przywieżowej jest duże ostrołuczne okno zaś w ścianie szczytowej przeciwległej (południowej) kaplicy - małe z łękiem odcinkowym. Niewielkie ostrołuczne okna wystąpiły jeszcze w ścianach zakrystii i kaplicy wschodniej. Ściany kościoła zdobione są wnękami i fryzami. Pierwsze z nich wystąpiły głównie na elewacji zachodniej, w szczytach kaplic, na czterech ścianach wieży (górne partie). Fryzy złożone z cegieł kształtek zdobiją ściany prezbiterium (jeden rząd) i nawy głównej (dwa rzędy).

b) Historia obiektu

Obecny kościół był poprzedzony mniejszym założeniem, znanym z wykopów archeologicznych. Mimo to jego zakres trudno obecnie ustalić z powodu nie opublikowania sprawozdania. Z dotychczasowych ustaleń badaczy wiadomo, że kościół nie stanowi jednolitej struktury. Powstał w 2 poł. XIV w. jako mniejsze założenie złożone z prezbiterium. Zapewne pod koniec tego stulecia dostawiono do niego nawy, parterową zakrystię i niską wieżę usytuowaną od zachodu. W XV w. między nawami bocznymi a wieżą powstały kaplice zachodnie. Wieżę nadbudowano w XVI-XVII w. Podwyższono także zakrystię. Prace konserwatorskie podjęte w celu dokonania napraw budowlanych wykonano w 1897 i 1974 r.

c) Zakrystia i skarbczyk

Najstarsze partie zakrystii występujące na elewacji północnej znajdują się w okolicy okna jej parteru (fot. 7). Występują tutaj cegły: 28,6- 27,8-27,0 x 8,8-8,6, IOc=97,7 cm. Zostały one uznane za materiał pochodzący z etapu 3 (I poł. XV w.). Obecne ostrołuczne okno jest wtórne, pochodzące z etapu 9 (XIX w.), (rys. 6 nr 1/40). Ślady oryginalnego (fugi pionowe i poziome) stwierdzono na zachód od tego okna. Materiał użyty do jego zamurowania: 9,3-9,0-8,5, IOc=103 cm pochodzi z wykucia okna dokonanego w XIX w.

Piętro zakrystii powstałe w XVI w. ma okno ostrołuczne pochodzące także z XIX w. Jest ono rekonstrukcją średniowiecznego. Ślady po starszym oknie, znajdują się po obydwu stronach obecnych łęków ostrołucznych. Są to dwa przerwane łęki odcinkowe z XVII w. Ściana klatki schodowej przyległa do zakrystii pochodzi z czasów jej podwyższenia, które nastąpiło w etapie 6 (XVI w.). W partii zachodniej, dochodzącej do przypory nawy bocznej znajduje się łęk odcinkowy. Dokonane poniżej niego przemurowania z XVII w. zacierają zmiany jakie tutaj wystąpiły. Można domyślać się wystąpienia tutaj wejścia do klatki schodowej (rys. 6 nr 1/37-38). W odległości 137 cm od wschodniej krawędzi klatki schodowej w kierunku zachodnim, na długości 80 cm występują skute cegły (fot. 8). Prawdopodobne są one powiązane ze wspomnianym powyżej wejściem.

Ściana wschodnia zakrystii zawiera głównie cztery rodzaje cegieł (fot. 9). Pierwszy z nich pochodzący z etapu 3 (I poł. XV w.) można odnaleźć w znacznych partiach parteru oraz piętra. W poziomie parteru należące do niej cegły: 29,5-28 6-28,0 x 13 5-13,1-12,5 x 9 3-9,0 cm, IOc=105,5 cm, znalazły się w pobliżu otworu drzwiowego oraz po stronie północnej i południowej okna (rys. 6 nr 1/46). Na piętrze należą do niego trzy ostrołuczne wnęki oraz łączący się z parterem wąski pasek poniżej szerokiego ostrołucznego okna. Ten sam materiał znalazł się jeszcze w dochodzących do tego paska pionowych odcinkach, przerwanych otoczeniem okna. Opisany materiał należy do parterowej

zakrystii. Jej szczyt zdobiło pięć wnęk ostrołucznych o wysokościach stopniowo zmniejszających się wraz z oddaleniem od prezbiterium. Wymiary cegieł wskazują na nowszy czas powstania tej Ściany aniżeli prezbiterium (rys. 6 nr 1/46). Długi rodzaj cegieł znalazł się w pionowym pasie osadzonym na wnękach piętra zakrystii. Należy on do przypory kościoła, powstał zatem w etapie I (2 poł. XIV w.). Trzeci rodzaj cegieł wystąpił w partii ściany na północ od wspomnianej przypory. Zawiera on sześć wnęk. Dwie dolne oraz czwarta (od północy) fragmentarycznie zachowały ostrołuczne łęki osadzone na różnej wysokościach.

Należy stąd wnosić, że wszystkie miały podobne zakończenie. Stanowiły ozdobną część podwyższonej zakrystii. Jej domknięcie od strony północnej zachowało się w partii znajdującej się na północ od okna piętra. Użyty materiał wskazuje na budowę piętra zwieńczonego ozdobnym szczytem w XVI w., nawiązującym do pierwotnego zakrystii parterowej. Czwarty rodzaj cegieł był związany z naprawami ściany w XIX w. jak i ze stworzenie korzystniejszych warunków użytkowania zakrystii. Użyty został w parterze do obramienia ostrołucznego wejścia do jej wnętrza, oprawy powiększonego ostrołucznego okna i do naprawy przypory skośnej (rys. 6 nr 1/43-45). Na piętrze wykorzystany został do wykształcenia kolejnego ostrołucznego dużego okna i napraw szczytu.

Na ścianie południowej poddasza obecnej zakrystii znajduje się ostrołuczna wnęka z profilowanymi obrzeżami (fot. 20). Jest to dawne okno prezbiterium, które zostało zapewne w etapie 5 (XVI w.) zamurowane w związku z koniecznością założenia więźby dachowej podwyższonej wówczas zakrystii.

Aby ujednoczyć wygląd kościoła istotnym działaniem jest podjęcie prac przy zakrystii. Jej elewacje wschodnia i północna powinny zostać opracowane w sposób umożliwiający odczytanie Średniowiecznej przeszłości. Podobna uwaga dotyczy także przyległej do zakrystii klatki schodowej. Nie bez znaczenia dla właściwego odbioru elewacji wschodniej zakrystii należałoby wziąć pod uwagę rekonstrukcję domknięcia obecnie uszkodzonego jej gotyckiego szczytu.

Zakrystia oraz skarbczyk ostatni remont przeszły w latach 70 – tych XX wieku kiedy to usunięto wyprawy tynkarskie z detalu architektonicznego sklepienia zakrystii oraz wymieniono okna na nowe w metalowych ramach ze szkleniem romboidalnym. Odświeżono malowidła z 1608 roku. W latach 90 – tych XX wieku przeprowadzono konserwację malowideł z 1608 roku. W wyniku przeprowadzonej kwerendy pozyskano archiwalne fotografie z widocznymi dekoracjami z remontu przeprowadzonego w 1897 roku.

Podczas badań konserwatorskich i architektonicznych rozpoczętych w 2020 roku w Kaplicy Księżęcej (kaplica południowo – wschodnia kościoła), odkryto na ścianach 20 gotyckich zacheuszków (krzyże konsekuracyjne na ulokowane na dwóch poziomach – 11 w dolnej części kaplicy, 9 na poddaszu). Odkryto pierwotny gotycki portal, gotyckie otwory

okienne oraz ślady średniowiecznych i późniejszych wymalowań na ścianach wewnętrznych i sklepieniu. W wyniku prowadzonych prac usunięto cementowe wyprawy tynkarskie, odtworzono pobiałą oraz zabezpieczono relikty oryginalnych dekoracji malarskich wraz z ich częściowym odtworzeniem (zwłaszcza na detalach architektonicznych – takich jak żebra sklepienne oraz glify okienne).

Planowane badania mają na celu uzyskanie informacji potwierdzających istnienie dekoracji malarskich z czasów gotyku, XVII wieku i XIX wieku.

d) Sarkofagi książąt pomorskich

Sarkofagi stanowią element wyposażenia kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie przedmiotowe sarkofagi (wyszczególnione poniżej według treści zapisów z decyzji rejestrowej):

- sarkofag księżnej Elżbiety, księżniczki duńskiej z linii Szelzwik-Holsztyn, żony ostatniego księcia pomorskiego Bogusława XIV. Urodzona 24 września 1580 r. zmarła 21 grudnia 1653 r. na Zamku w Darłowie. We wrześniu 1654 r. pochowana w kościele NMP w Darłowie w renesansowym sarkofagu cynowym wspartym na 10 posążkach lwów trzymających w zębach uchwyty. Boki sarkofagu bardzo bogato zdobione plastyczną dekoracją.
- sarkofag księżnej Jadwigi, córki księcia Henryka Juliusza brunszwickiego i Elżbiety duńskiej, żony Ulryka, brata Bogusława XIV. Urodzona 19 listopada 1595 r., zmarła 26 czerwca 1650 r. w Szczecinku, a w 1654 r. pochowana w kościele w Darłowie w sarkofagu cynowym. Sarkofag wsparty na 8 zwierzęcych łapkach, na powierzchni ścian ornament roślinny z trzema głowami lwów. Na frontowej i tylnej stronie medalion z herbami.
- sarkofag księcia Eryka I, księcia pomorskiego, króla Danii, Szwecji i Norwegii, syna Warcisława VII, księcia Pomorza. Eryk I urodził się w 1382 r. w Darłowie, zmarł na Zamku darłowskim w 1459 r. Pochowany najpierw w krypcie pod ołtarzem, później przeniesiony za ołtarz główny i umieszczony w 1882 r. w sarkofagu z piaskowca, ozdobionym herbami Gryfitów pomorskich i państw skandynawskich.

Sarkofagi wpisane zostały do rejestru zabytków ruchomych pod nr 62/B decyzją z dn. 21.12.1970r. przepisaną w dn. 14.01.2013r. do nowych ksiąg rejestru zabytków ruchomych województwa zachodniopomorskiego pod nr B-465. Posiadają one karty ewidencyjne z 1964-1965r. oraz z 1977 i 1993r. zawierające ich szczegółowe opisy i zdjęcia (kserokopie głównych kart sarkofagów w załączeniu).

3. OPIS WYMAGAŃ ZAMAWIAJĄCEGO W STOSUNKU DO PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Wszelkie prace należy prowadzić pod stałym nadzorem Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie oraz osób posiadających odpowiednie uprawnienia budowlane i konserwatorskie oraz doświadczenie zawodowe w prowadzeniu prac przy zabytkach, osoby te winny posiadać odpowiednie uprawnienia konserwatorskie i budowlane oraz spełniać wymagania art. 37 a i c ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. 2022 poz. 0840).

Przy prowadzeniu prac obowiązują wszystkie przepisy BHP dotyczące robót budowlanych. Warunki bezpieczeństwa pracy przy robotach określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401).

Przed przystąpieniem do prac należy dokładnie zapoznać się z dokumentacją konserwatorską, architektoniczną i budowlaną oraz z informacją techniczną związaną z stosowanymi produktami.

Do odbioru prac Wykonawca winien przedstawić dokumentację powykonawczą zawierającą niezbędne dokumenty i karty techniczne zastosowanych produktów.

3.1. PRZYGOTOWANIE TERENU BUDOWY

Nie projektuje się jakichkolwiek zmian w istniejącym zagospodarowaniu terenu. Nie projektuje się nowych obiektów budowlanych, zmian układu istniejących ciągów komunikacyjnych ani nowych sieci i uzbrojeń terenu. Prace realizowane będą tylko wewnątrz kaplicy południowo – zachodniej i nie będą miały wpływu na teren wokół budynku.

3.2. PRACE KONSERWATORSKIE

3.2.1. Badania konserwatorskie ścian i sklepień zakrystii oraz skarbczyka

- Na podstawie wydanych zaleceń konserwatorskich oraz projektów i dokumentacji wykonanych dla innych części kościoła należy przygotować Program Badań Konserwatorskich dla ścian i sklepień zakrystii oraz skarbczyka
- Na podstawie wykonanego Programu Badań Konserwatorskich (uzgodnionego z WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie) należy wykonać prace odkrywkowe na tynkowanej części ścian i sklepień oraz odsłoniętych spod tynków ceglanych detalach architektonicznych. W ramach prowadzonych prac odkrywkowych należy wykonać uzupełniające badania architektoniczne (w konsultacji z autorem

dotychczasowych badań – prof. dr hab. inż. arch. Aleksandrem Piwkiem) oraz pobrać próbki do badań laboratoryjnych.

- Na podstawie wykonanych odkrywek oraz wyników przeprowadzonych badań należy wykonać Program Prac Konserwatorskich (PPK) dla odsłoniętych ścian i sklepienia oraz wykonać projekt aranżacji kolorystycznej zakrystii oraz skarbczyka. Dokumentację należy przedłożyć Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Szczecinie i uzyskać zgodę w formie decyzji administracyjnej.
- Wykonanie prac konserwatorskich w obrębie ścian i sklepienia na podstawie i w zakresie określonym w uzyskanej Decyzji konserwatorskiej.
 - Ustawienie rusztowań wraz z przesłonięciem metalowej kraty (wejścia) do kaplicy.
 - Dezynfekcja ścian za pomocą preparatów o szerokim spektrum działania;
 - Skucie wszystkich wtórnych tynków ze ścian z zachowaniem ostrożności przy detalach architektonicznych;
 - Wykonanie badań konserwatorskich dla ścian i sklepieniu kaplicy;
 - Opracowanie dokumentacji rekonstrukcji dekoracji malarskiej;
 - Zabezpieczenie relikwów polichromii oraz jej wzmocnienie;
 - Podklejenie odspojen tynku od podłoża ceglanego i rozwarstwień tynków;
 - Oczyszczenie mechaniczne partii historycznych tynków wraz z warstwami kolorystycznymi (w razie konieczności czyszczenie miejscowo wspomagane będzie okładami z 8% roztworu węglanu amonu oraz strumieniem przegrzanej pary wodnej);
 - Uzupelnienie wyprawy wapiennej gotowym tynkiem;
 - Uzupelnienie ubytków pobiał oraz retusz farbami mineralnymi;
 - Retusz scalający polichromię wykonany lawowaniem i drobną kropką z zachowaniem oryginalnych warstw wymalowań, w partiach gdzie nie zachowały się barwne warstwy wykonanie rekonstrukcji;
 - Wykonanie dokumentacji przeprowadzonych prac konserwatorskich.

3.2.2. Sarkofagi książąt pomorskich

- Na podstawie wydanych zaleceń konserwatorskich należy przygotować Program Badań Konserwatorskich dla trzech sarkofagów książąt pomorskich
- Na podstawie wykonanego Programu Badań Konserwatorskich (uzgodnionego z WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie) należy wykonać próby czyszczenia zabytków oraz pobrać próbki do badań laboratoryjnych.
- Na podstawie wykonanych odkrywek oraz wyników przeprowadzonych badań należy wykonać Program Prac Konserwatorskich (PPK) dla trzech sarkofagów książąt pomorskich. Dokumentację należy przedłożyć Zachodniopomorskiemu

Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Szczecinie i uzyskać zgodę w formie decyzji administracyjnej.

- Wykonanie prac konserwatorskich w obrębie trzech sarkofagów na podstawie i w zakresie określonym w uzyskanej Decyzji konserwatorskiej.

Sarkofagi metalowe księżnej Elżbiety i księżnej Jadwigi

- Pobranie próbek i wykonanie badań laboratoryjnych w celu ustalenia techniki pozłotniczej zdobień sarkofagów.
- Wyczyścić sarkofagi za pomocą najmniej inwazyjnej a jednocześnie najskuteczniejszej metody oczyszczania - sugeruje się zastosowanie ablacji laserowej.
- Imitatorskie uzupełnienie wszelkich brakujących elementów aplikacji metodami konserwatorskimi na zimno - odlewy z żywicy z wypełniaczem drobin metalu.
- Uzupełnienie i rekonstrukcje opracowania kolorystycznego zdobień w tym, - złocień, srebrzeń - w obrębie odsłoniętych aplikacji.
- Zabezpieczenie powierzchni metalu warstwą inhibitora korozji, żywicy akrylowej (kopolimer metylenu metylu z akrylanem etylu) i wosku mikrokrystalicznego.

Sarkofag z piaskowca

- Oczyszczenie powierzchni sarkofagu z piaskowca z nawarstwień jakie nagromadziły się na licu. Wyczyścić sarkofag za pomocą najmniej inwazyjnej a jednocześnie najskuteczniejszej metody oczyszczania - sugeruje się zastosowanie ablacji laserowej. Dodatkowo można zastosować delikatne czyszczenie na sucho skalpelami, szczotkami, gąbkami. Miejscowo można użyć podgrzanej pary wodnej. Rodzaj narzędzi należy dobrać tak, aby skuteczność oczyszczenia była optymalna.
- Wzmocnienie strukturalne zdestruowanych fragmentów z zastosowaniem preparatów konserwatorskich
- Do wypełnienia i naprawy pęknięć oraz szczelin należy użyć dyspersji akrylowych w szczególnych wypadkach dyspersji żywicy epoksydowej
- Uzupełnienie ubytków z uwzględnieniem koloru oraz kształtu. Ubytki należy uzupełnić zaprawami mineralnymi z żywicami redyspergowalnymi. Zaprawy powinny spełniać wymogi konserwatorskie, być o odpowiednich parametrach fizyko mechanicznych oraz estetyce zbliżonej oryginalnego kamienia.
- Miejscowe scalenie kolorystyczne farbami krzemianowymi.

3.3 WYTYCZNE REALIZACJI ROBÓT .

Organizacja robót.

Teren budowy i należy zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych właściwie oznakować, ogrodzić i oświetlić.

Zapewnić bezpieczne dojścia do posesji i awaryjny dojazd.

Podczas wykonywania robót należy przestrzegać przepisy BHP zawarte w następujących przepisach:

- Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. nr 47 z 2003 r. poz. 401),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych (Dz. U. nr 26 z 2000 r. poz. 313),

3.4. INSTALACJE ELEKTRYCZNE I INNE

3.4.1 STAN ISTNIEJĄCY.

Aktualnie budynek posiada wewnętrzne instalacje elektryczne, nie planuje się zmian w obrębie instalacji elektrycznych zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz kościoła.

Na terenie działki nr 230 w Darłowie znajduje się zewnętrzna instalacja elektryczna podziemna zasilająca budynek kościoła, instalacja elektryczna zasilająca oświetlenie zewnętrzne elewacji kościoła, instalacja sanitarna kanalizacji deszczowej, oraz instalacje obce:

- telekomunikacyjna przebiegająca wzdłuż południowo-wschodniej granicy działki;
- instalacja sieci gazowej przebiegającej wzdłuż północno-zachodniej granicy działki.

CZĘŚĆ INFORMACYJNA

4. DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE ZGODNOŚĆ ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO Z WYMAGANIAMI WYNIKAJĄCYMI Z ODREBNYCH PRZEPISÓW

Prace o których mowa w niniejszym programie funkcjonalno-użytkowym będą się odbywały w oparciu o przepisy prawa budowlanego. Dokumentem potwierdzającym zgodność zamierzenia budowlanego z wymogami wynikającymi z odrębnych przepisów jest uzyskana decyzja administracyjnej od Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie, delegatura w Koszalinie.

5. OŚWIADCZENIE ZAMAWIAJĄCEGO STWIERDZAJĄCE JEGO PRAWO DO DYSPONOWANIA NIERUCHOMOŚCIĄ

Zamawiający oświadcza, iż posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane – kościół parafialny pw. Matki Bożej Częstochowskiej przy ulicy Franciszkańskiej 4 w Darłowie.

6. PRZEPISY PRAWNE I NORMY ZWIĄZANE Z PROJEKTOWANIEM I WYKONANIEM ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO

- 1) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 20 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno- użytkowego (Dz.U. 2021.2454 z późniejszymi zmianami)
- 2) Ustawa z dn. 11 września 2019r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz.U. 2023.1605 z późniejszymi zmianami)
- 3) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz.U. 2021.2458 z późniejszymi zmianami)
- 4) Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz.U. 2021.1213 z późniejszymi zmianami)
- 5) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. 2003.47.401)

PRACOWNIA PROJEKTOWA „ARCHIKA”

architekt Andrzej W. Krzyżaniak

ul. Tadeusza Kościuszki 1B, 75-404 Koszalin, tel./fax +48 94 3465803, e-mail: archika@post.pl

- 6) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 20 września 2001r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U. 2018.583)
- 7) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2022.840 z późniejszymi zmianami)
- 8) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2021.81)

magister inżynier architekt
Andrzej KRZYŻANIAK
Uprawnienia budowlane
do projektowania i kierowania robotami budowlanymi
bez ograniczeń w specjalności architektonicznej
nr ewid. ZFNBS-U.73424/3/03

mgr inż. arch. ANDRZEJ KRZYŻANIAK ZP-229

ZR.K.5183.1.2024.DR

Koszalin, dn. 15 lutego 2024r.

Proboszcz o. Wiesław Przybysz
Parafia Rzymskokatolicka
p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie
ul. Franciszkańska 4
76-150 Darłowo

ZALECENIA KONSERWATORSKIE

*określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia
i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian,
które mogą być wprowadzone w tym zabytku*

dot.: zabytku ruchomego – **trzy sarkofagi książąt pomorskich** – z kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w **DARŁOWIE** (gmina Darłowo, powiat sławieński, woj. zachodniopomorskie)

Zalecenia wydaje się na podstawie art. 27 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (tj. Dz.U. z 2022r. poz. 840 z późn.zm.) na wniosek o. Wiesława Przybysza, Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Matki Bożej Czr.stochowskiej w Darłowie z dn. 01.02.2024r. (data wpływu 01.02.2024r.), w związku z zamiarem przeprowadzenia przez Parafię konserwacji trzech sarkofagów książąt pomorskich: księżnej Jadwigi, księżnej Elżbiety i księcia Eryka I znajdujących się w kaplicy południowo-zachodniej przy wieży kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie.

Stanowiące element wyposażenia kościoła p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie przedmiotowe sarkofagi (wyszczególnione poniżej według treści zapisów z decyzji rejestrowej):

- 1/ **sarkofag księżnej Elżbiety**, żony Bogusława XIV (1580-1653), renesansowy
- 2/ **sarkofag księżnej Jadwigi**, żony Ulricha Szczecińskiego (1595-1650), renesansowy
- 3/ **sarkofag księcia Eryka I**, neoklasycystyczny z 1882r.

wpisane zostały do rejestru zabytków ruchomych pod nr 62/B decyzją z dn. 21.12.1970r. przepisaną w dn. 14.01.2013r. do nowych ksiąg rejestru zabytków ruchomych województwa zachodniopomorskiego pod nr **B-465**. Posiadają one karty ewidencyjne z 1964-1965r. oraz z 1977 i 1993r. zawierające ich szczegółowe opisy i zdjęcia (*kserokopie głównych kart sarkofagów w załączeniu*).

W archiwum ZWKZ brak jest dokumentacji dotyczących wcześniej przeprowadzanych prac przy przedmiotowych sarkofagach, jedynie w kartach odnotowano ich przemieszczanie w XIXw., a także „odnowienie i uzupełnienie” sarkofagów księżnej Elżbiety i księżnej Jadwigi oraz wykonanie na zlecenie księcia Fryderyka III sarkofagu księcia Eryka I w 1888r. w Berlinie według projektu L.Böttgera przez F.D.Kerstena. ZWKZ do dnia dzisiejszego nie wydawał pozwolenia na prowadzenie przy nich prac konserwatorskich, nie wydawano dla nich również zaleceń konserwatorskich.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że od czasu swego powstania sarkofagi nie były poddawane pełnej specjalistycznej konserwacji wraz z badaniami konserwatorskimi, a na chwilę obecną **przeprowadzenie tych zabiegów jest przy nich konieczne z uwagi na ich zły stan zachowania** – wymagają przede wszystkim oczyszczenia, usunięcia szczelnych powłok ciemnej zwartej patyny przesłaniającej oryginalne opracowania oraz wykonania uzupełnień licznych ubytków w elementach dekoracyjnych i powierzchniowego zabezpieczenia.

Ze względów technologicznych dopuszcza się przeprowadzanie zabiegów tak w pracowni, przy elementach pozwalających na demontaż i transport po ich zabezpieczeniu, jak i na miejscu w kościele, przy elementach nie demontowanych, w sposób nie ingerujący w złożone w sarkofagach szczątki, bez otwierania trumien.

Zalecenia szczegółowe dla przedmiotowych sarkofagów obejmują wykonanie następujących zabiegów:

Sarkofagi metalowe księżnej Elżbiety i księżnej Jadwigi:

- pobranie próbek i wykonanie badań laboratoryjnych w celu ustalenia techniki pozłotniczej zdobień sarkofagów
- oczyszczenie powierzchni sarkofagów przy zastosowaniu najmniej inwazyjnej, a jednocześnie najskuteczniejszej metody oczyszczania - wskazane jest zastosowanie jednej z najnowszych technologii nieingerującego w oryginał oczyszczania powierzchni zabytku przy użyciu ablacji laserowej przez doświadczonego w tym zakresie wykonawcę
- imitatorskie uzupełnienie wszelkich brakujących elementów dekoracji metodami konserwatorskimi, przy użyciu odlewów z żywicy z wypełniaczem w postaci drobin metalu
- uzupełnienie i rekonstrukcje opracowania kolorystycznego zdobień, w tym złoczeń i srebrzeń przy użyciu materiałów szlachetnych
- zabezpieczenie powierzchni metalu warstwą inhibitora korozji, żywicy akrylowej i wosku mikrokryształicznego

Sarkofag kamienny księcia Eryka I:

- oczyszczenie powierzchni sarkofagu przy zastosowaniu najmniej inwazyjnej, a jednocześnie najskuteczniejszej metody oczyszczania - wskazane jest zastosowanie jednej z najnowszych technologii nieingerującego w oryginał oczyszczania powierzchni zabytku przy użyciu ablacji laserowej przez doświadczonego w tym zakresie wykonawcę, przy czym dopuszcza się też delikatne zastosowanie do czyszczenia na sucho gąbek, szczoteczek i skalpela z możliwością lokalnego użycia pary wodnej
- wzmocnienie strukturalne kamienia w miejscach, które uległy destrukcji, przy użyciu środków konserwatorskich
- wypełnienie pęknięć kamienia przy użyciu dyspersji akrylowych, ewentualnie epoksydowych
- uzupełnienie wszelkich ubytków zaprawami mineralnymi na bazie żywic, spełniającymi wymogi konserwatorskie (kształt, struktura, kolorystyka, estetyka analogiczne do oryginału)
- miejscowe scalenie kolorystyczne przy użyciu farb krzemianowych

Zalecenia ogólne dotyczące przedmiotowych sarkofagów obejmują:

- zobowiązanie wykonawcy do prowadzenia dziennika prac w trakcie ich trwania oraz po ich zakończeniu do **sporządzenia pełnej powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej** (opisowo-rysunkowo-fotograficznej) zawierającej m.in. zalecenia dla właściciela do dalszej opieki nad zabytkami, odrębnie dla każdego z tych zabytków i przekazania po 1 egzemplarzu ZWKZ oraz ich właścicielowi zgodnie z obowiązującymi standardami (w wersji papierowej i elektronicznej).
- zapewnienie przez wykonawcę **ubezpieczenia** obiektów na czas prowadzenia prac i transportów
- przeprowadzenie przez wykonawcę **kwerendy** archiwalnej w celu ustalenia historii obiektów, w tym pod kątem wykonywanych przy nich wcześniej zabiegów
- stałe monitorowanie przez właściciela ich stanu po zakończonych pracach, szczególnie w okresie udzielonej przez wykonawcę **gwarancji**, w celu szybkiego uchwycenia ewentualnych pierwszych objawów jego pogarszania się
- wydzielenie **strefy ograniczającej bezpośredni dostęp** do sarkofagów osób postronnych, zwiedzających i wiernych wraz z tablicami informacyjnymi w miejscu ekspozycji
- dokonywanie **bieżącego oczyszczania** z kurzu jedynie w miarę potrzeby, we własnym zakresie, na sucho, bez użycia środków chemicznych, zgodnie ze wskazaniem zawartymi w powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej, tak aby nie doprowadzić do zarysowania powierzchni sarkofagów
- **powierzanie wszelkich innych zabiegów wyłącznie uprawnionym konserwatorom zabytków o specjalności obejmującej konserwację kamienia i metalu, na podstawie wcześniej uzyskanego pozwolenia ZWKZ na prowadzenie prac.**

Podsumowując:

Realizacja powyższych zaleceń dotyczących konserwacji sarkofagów z kościoła p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie jest konieczna dla powstrzymania procesów ich degradacji oraz w celu utrwalenia i wyeksponowania ich wysokich walorów historycznych, artystycznych i naukowych.

Po zakończonych pracach konserwatorskich zaleca się dalszą ekspozycję sarkofagów na dotychczasowym miejscu w kaplicy południowo-zachodniej przy wieży kościoła p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie z wydzieloną strefą dostępu dla zwiedzających i wiernych.

Realizację prac przy sarkofagach należy powierzyć dyplomowanemu konserwatorowi zabytków ruchomych o specjalizacji obejmującej zabytki metalowe i kamienne oraz z potwierdzonym dokumentami doświadczeniem przy konserwacji tego rodzaju zabytków wpisanych do rejestru.

Pracom należy zapewnić bieżący nadzór konserwatorski niezależny od ich wykonawcy, sprawowany również przez osobę z odpowiednimi uprawnieniami (dyplomowany konserwator zabytków ruchomych z potwierdzonym doświadczeniem przy konserwacji analogicznych wpisanych do rejestru kamiennych i metalowych zabytków, rzeczoznawca Ministra Kultury).

Dopuszcza się możliwość etapowania prac z dokonywaniem komisyjnych odbiorów przejściowych, przy czym komisję właściciel zabytków powinien powoływać każdorazowo w przypadku pojawienia się w trakcie realizacji prac jakichkolwiek nowych okoliczności, czy wątpliwości i zagrożeń dla zabytku – w komisji powinni uczestniczyć: przedstawiciel właściciela zabytku, wykonawcy prac, nadzorujący prace oraz przedstawiciel ZWKZ.

Końcowy komisyjny odbiór prac również winien odbyć się z udziałem przedstawiciela ZWKZ, po przedłożeniu powykonawczych dokumentacji konserwatorskich dla każdego z sarkofagów.

Z up. ZACHODNIOPOMORSKIEGO
WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW
Kierownik Delegatury w Koszalinie

mgr Dorota Raczkowska

W załączeniu dla Adresata:

- ① kserokopie kart głównych trzech sarkofagów

Otrzymują:

- ① Adresat
2/ a/a

Do wiadomości (bez załączników):

- 1/ Ks. Henryk Romanik Diecezjalny Konserwator Zabytków
Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, ul. Ks. Kard. St. Wyszyńskiego 25, 75-950 Koszalin

Sprawę prowadzi: Kierownik Delegatury mgr Dorota Raczkowska
Delegatura Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, ul. Zwycięstwa 125, 75-602 Koszalin
tel. centrali 094 3408152 fax 094 3411283
<http://www.wkz.szczecin.pl> e-mail: koszalin@wkz.szczecin.pl

A B C E F G H I J K L M N P R S T U V Y Z

Nr
No

21466

1. Określenie zabytku (definition)

W. ELEGIETY

2. Materiał, technika (material, technique)

11.

Miejscowość (locality)

gmina (community)

3. Styl (style)

4. Czas powstania (date)

5. Autor, warsztat, szkoła (author)

6. Wymiary (dimensions:)

7. Ilość (quantity)

× ×

wys. (h), szer. (w), głęb. (d)

województwo (voivodship)

8. Historia (history)

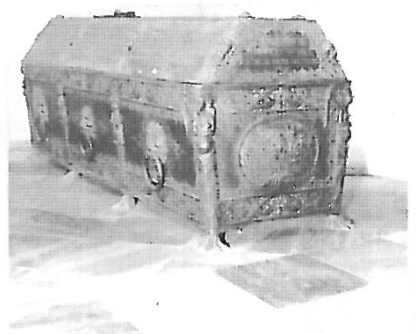
się kryje w III w., przeznaczony do presterium i ustawiony na podwyższeniu. W 1975 r. przeniesiony pod wieżę od strony zachodniej.

12. Miejsce przechowywania (location)

... zjazd

9. Opis, znaki, sygnatury, napisy (description, marks, signatures, inscriptions)

Wzrost w kształcie prostokątnej skrzyni, pokrywa w formie trapezu. Na całej powierzchni zdobiony motywami płaskorzeźbionymi, rzeźbionymi i rylskimi. Wsparty na 8 nogach w formie lwich łap. 4 z nich w narożach skrzyni, pozostałe dwie symetrycznie po 1 na o równych bok. Poziome podziaty narzucają płaskorzeźbione pasy, wzdłuż krawędzi, z motywem wici roślinnej. Frontowe podziaty podziat narmy kopaste. W powstałych dolnych polach symetrycznie rzeźbione antaby w postaci głowy lwa. Na górnej pokrywie rzeźbiony z bieżąca. Na litujach "Głowy" i od str. "nog" w owalnych wiekach laurowych herby związane ze zmarłym osobą. Wieko od góry wydatniejsze rzeźb. W centrum rzeźbiony krzyż z figurką Chrystusa. Całość opracowana bardzo starannie i proporcjonalnie. Detale wykonane z elementów cynowych, osobno odlewanych, następnie przyłutowanych do podłoża.

13. Właściciel jego adres (owner)

pa. MB zastępczyni

14. Udostępnienie (accessibility)

15. Data i nr rejestru (designation)

21. III. 1970 r.

16. Akta (records)

10. Źródła i bibliografia (sources and literature)

L. Börger, Die Bau und Kunstdenkmäler... 1897, s. 1, 6, 9
K. Rosenow, Herzogschloss..., s. 145, 1923 r.

17. Ikografia i negatywy fotograficzne Nr (iconography and negatives)

21 455-7, 664

Z Y X V U T S R P O N M L K J I H G F E D C B A

18. Stan zachowania i potrzeby konserwatorskie (state of preservation and conservation needs)

Stwierdzony

a. Data i nazwisko wpisującego
(date and recorder's name)

18.03.2014
Krzysztof...

19. Konserwacja (conservation)

Konserwacja

a. Czas trwania (duration)

1885?

b. Wykonawca (conservator)

20. Uwagi (remarks)

21. Założył kartę (filled by)

F I R M A
Polski Instytut...

data

22. Sprawdził (checked by)

18.03.2014
Krzysztof...

Z Y X V U T S R P N M L K J I H G F E D C B A

18. Stan zachowania i potrzeby konserwatorskie (state of preservation and conservation needs)		a. Data i nazwisko wpisującego (date and recorder's name)
Odniesiony		
19. Konserwacja (conservation)	a. Czas trwania (duration)	b. Wykonawca (conservator)
Odniesiony	1888	
20. Uwagi (remarks)		21. Założył kartę (filled by)
		F I R M A Dawid Horosko ul. J. Marceja 127 75-510 KOŚZALIN data 3 3 0 0 2 1 3 4
		22. Sprawdził (checked by)
		26.05.2005 09.05.2005
		data

Nr

| A | B | C | D | E | F | G | H | I | J | K | L | Ł | M | N | O | P | R | S | T | U | W | X | Y | Z |

II. D A R Ł O W O

1. Określenie zabudku S · A · R · K · O · F · A · G KŁ. E · R · Y · K · A · I		2. Materiał, technika pieskowiec		11. D A R Ł O W O adresowość - poczt. Darłowo gromada KOSZALIŃSKIE województwo	
3. Styl neoklasycyzm	4. Czas powst. 1882 ₈₃	5. Autor, szkoła, warsztat	6. Wymiary wys. szer. dł. 90x88x210	7. Ilość 1	12. Miejsce przechowywania kościół paraf. NMP
8. Historia Od 1888 roku umieszczony na podwyższeniu za 0łtarzem gł. w prezbiterium - wykonany wg projektu Böttgera. Prace przeprowadzono na zlecenie ks. Fryderyka III /Rosenow/. W 1975 roku przeniesiony do prawej, pda. kaplica pod wieżą.					13. Właściciel, jego adres Parafia rzym. kat. D a r ł o w o
9. Opis przedmiotu, sygn. napisy		 <p>Sarkofag kamienny wykonany w kształcie leżącego prostokąta z podstawą gładką i prostą oraz nieco szerszą płytką przykrywającą. Płyta z profilowanym, lekko podwyższonymi środkami, na którym na środku wypukło rzeźbiony Herb Księżcy GRIF z labrami i napisem na gwieździe: GRIF. REIS INSUPH. AD. 1888. Półkół płyty napis w języku niemieckim:</p> <p>W głowach sarkofagu trzy tarcze herbowe Danii, Szwecji i Norwegii, umieszczone w kole, zwieńczone koroną, otoczone dekoracją z liści dębu i klonu.</p>			14. Udostępnienie dozwolony
10. Źródła i bibliografia K. Rosenow- Rügenwaide....., Darłowo 1912 s.30		17. Ikografia i negatywy fotograficzne WKZ Koszalin			15. Data i nr rejestru 21.XII.1970r. 62/B
16. Akta					

Nr

Z Y X W U T S R P O N M Ł L K J I H G F E D C B A

18. Stan zachowania i potrzeby konserwatorskie

stan dobry - niewielkie uszkodzenia kamienia uzupełnione w 1975 r.

Data i nazwisko dokonującego

wpisu
25.11.1977r.

19. Przeprowadzone prace konserwatorskie

Czas trwania

Wykonawca

20. Uwagi

W tle tumbry plastyczna dekoracja z motywem granatów./owoców/.W otoku napis:DOMINUS
DEI GRATIA REGNOR.DANIAR NORVEGLIAR*SUERIAR SLAVORUM GOTHORUMQ. / REX ET DUX POME-
RANIAE / OBIIT RUGIWALDI ANNO. DOMINI MCCCCXXXIX.

21. Założył kartę

mgr B. Łuszczzyńska

22 Sprawdził dnia 30.11.1977r.

ZN.K.5183.22.2024.KB

Koszalin, dnia 27 lutego 2024 r.

Parafia Rzymskokatolicka
pw. Matki Bożej Częstochowskiej
w Darłowie
ul. Franciszkańska 4
76-150 DARŁOWO

Dotyczy: wydania zaleceń konserwatorskich dla ścian i sklepienia zakrystii oraz skarbczyka Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie.

Odpowiadając na pismo z dnia 01.02.2024 r. (data wpływu 01.02.2024 r.) Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie działając na podstawie art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) przekazuje następujące zalecenia konserwatorskie dla zakrystii kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie:

1. Gotycki kościół parafialny pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie, gm. loco, pow. sławieński, został wpisany jest do rejestru zabytków woj. zachodniopomorskiego pod numerem A-724 (dawniej: 74) decyzją z dnia 25 maja 1955 r. Usytuowany na działce nr 360 w obrębie ewidencyjnym 0010-10 Darłowo, na obszarze śródmieścia miasta Darłowa, wpisanego do rejestru zabytków „wraz ze wszystkimi obiektami zabytkowymi leżącymi na jego terenie oraz otaczającym je pasem zieleni” decyzją nr 204 z dnia 22 września 1959 r.
2. Kościół w typie bazylikowym, wzniesiony w XIV-XV w. na miejscu wcześniejszej świątyni o nieznanym kształcie (w świetle najnowszych badań, prezbiterium i zakrystia zostały wzniesione w 2 połowie XIV w., korpus nawowy i wieża w XIV/XV w., nawa pd. w 1 poł. XV w., kaplica pd.-wsch. ok. poł. XV w., kaplica pn.-zach. w XVI w.). Do trójnawowego, korpusu założonego na planie wydłużonego, czteroprzęsłowego prostokąta, przylega od wschodu wyodrębnione, dwuprzęsłowe prezbiterium zamknięte trójbocznie oraz od zachodu masywna wieża. Pomiędzy korpusem nawowym a prezbiterium znajduje się zakrystia (od strony północnej) i kaplica zwana księżką, króla Eryka lub Schüttena (od strony południowej). Dwie kaplice przedłużające nawy boczne od strony zachodniej zostały wbudowane także pomiędzy korpus nawowy a wieżę.
3. Usytuowana w północno-wschodnim narożniku zakrystia została wzniesiona równolegle z prezbiterium w 2 połowie XIV w. i należy do najstarszych części

darłowskiej świątyni. W swojej pierwotnej formie zakrystia była parterowa, o czym świadczy zachowany częściowo do dnia dzisiejszego szczyt wschodni. W XVI w. nad parterową zakrystią nadbudowano 1 kondygnację, od strony północnej dobudowano niewielką klatkę schodową; a od strony wschodniej nadbudowano nowy wnekowy szczyt. W XIX w. w ścianie wschodniej zakrystii wykształcono nowe wejście nawiązujące do okresu gotyckiego; podobnie postąpiono z jej oknami. Ciekawe i nietypowe rozwiązanie posiadają wnętrza zakrystii przekryte czterema krzyżowymi sklepieniami wspartymi na jednym słupie. Pomieszczenie na górnej kondygnacji zakrystii pełniło funkcję biblioteki – skarbczyka, w którym przechowywano „stare figury i ich fragmenty”, XVIII-wieczne obrazy, figury Apostołów i Anioła, oraz wiele starych ksiąg „z pięknymi oprawami i okuciami”. W opisie katalogowym z końca XIX wieku L. Böttger opisuje i zwraca uwagę na ręcznie malowane herby i nazwiska na ścianach pomieszczenia bibliotecznego: Andrea Grenzin Pastore, Petro Seulten, Christof Vanselow Senatore, i in. oraz wskazuje na zawilgoconie i nieodpowiednie warunki do przechowywania opisanych zasobów w zakrystii. Jak wykazała ekspertyza budowlano-konserwatorska oraz przeprowadzone wizje lokalne, obecny stan zachowania murów i drewnianej więźby jest zły i wymaga pilnej interwencji konserwatorskiej. Mury są silnie skażone mikrobiologicznie, zawilgocone, z widocznymi zarysowaniami i pęknięciami.

4. Zgodnie z wnioskami z badań architektonicznych przeprowadzonych w 2022 r. przez prof. dr hab. Arch. Aleksandra Piwka, *„ściany wschodnia i północna zakrystii powinny zostać opracowane w sposób umożliwiający odczytanie średniowiecznej przeszłości. Podobna uwaga dotyczy także przyległej do zakrystii klatki schodowej.”* Z uwagi na znaczenie dla *„właściwego odbioru elewacji wschodniej zakrystii należałoby wziąć pod uwagę rekonstrukcję domknięcia obecnie uszkodzonego jej gotyckiego szczytu”*.
5. Z uwagi na ciekawą formę zewnętrzną elewacji zakrystii ukazujących w sposób czytelny pierwotną formę, XVI-wieczną rozbudowę i późniejsze przekształcenia; unikalne rozwiązanie wnętrza przesklepionego czterema krzyżowymi sklepieniami na słupie centralnym, oraz liczne opisane i zachowane polichromie na ścianach wewnętrznych, przed pojęciem jakichkolwiek prac zaleca się:
 - przeprowadzenie badań konserwatorskich (w tym badań laboratoryjnych i petrograficznych) na ścianach zewnętrznych przez dyplomowanego konserwatora zabytków;
 - przeprowadzenie odkrywek i badań konserwatorskich (w tym badań stratygraficznych i laboratoryjnych, identyfikacji pigmentów i spoin) na ścianach wewnętrznych i sklepieniach przez dyplomowanego konserwatora zabytków;
 - opracowanie przez dyplomowanego konserwatora zabytków we współpracy z autorem badań architektonicznych programu prac konserwatorskich dla ścian zewnętrznych, wewnętrznych i sklepień zakrystii.

6. Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na prowadzenie badań konserwatorskich należy uzyskać pozwolenie ZWKZ w formie decyzji administracyjnej. Druki wniosków o wydanie pozwolenia wraz z niezbędnymi informacjami można pobrać na stronie internetowej www.wkz.szczecin.pl (druki dla Delegatury w Koszalinie). Badania konserwatorskie powinny być prowadzone przez dyplomowanego konserwatora zabytków spełniającego wymogi określone w art. 37a ustawy z dnia 27.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.).
7. Ponadto, docelowo zaleca się:
- przywrócenie prawidłowego poziomu i profilacji terenu wokół zakrystii;
 - przesunięcie rury spustowej na ścianie północnej zakrystii w kierunku narożnika z klatką schodową;
 - przywrócenie historycznego pokrycia dachu zakrystii z dachówki karpiówki o grubości i wielkości dachówki średniowiecznej, ułożonej w rybią łuskę;
 - przywrócenie pierwotnej formy i kolorystyki portalu z zakrystii do prezbiterium na podstawie odkrywek i badań przeprowadzonych w latach 80-tych XX w.

Z up. ZACHODNIOPOMORSKIEGO
WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW
Kierownik Delegatury w Koszalinie

mgr Dorota Raczkowska

Otrzymują:

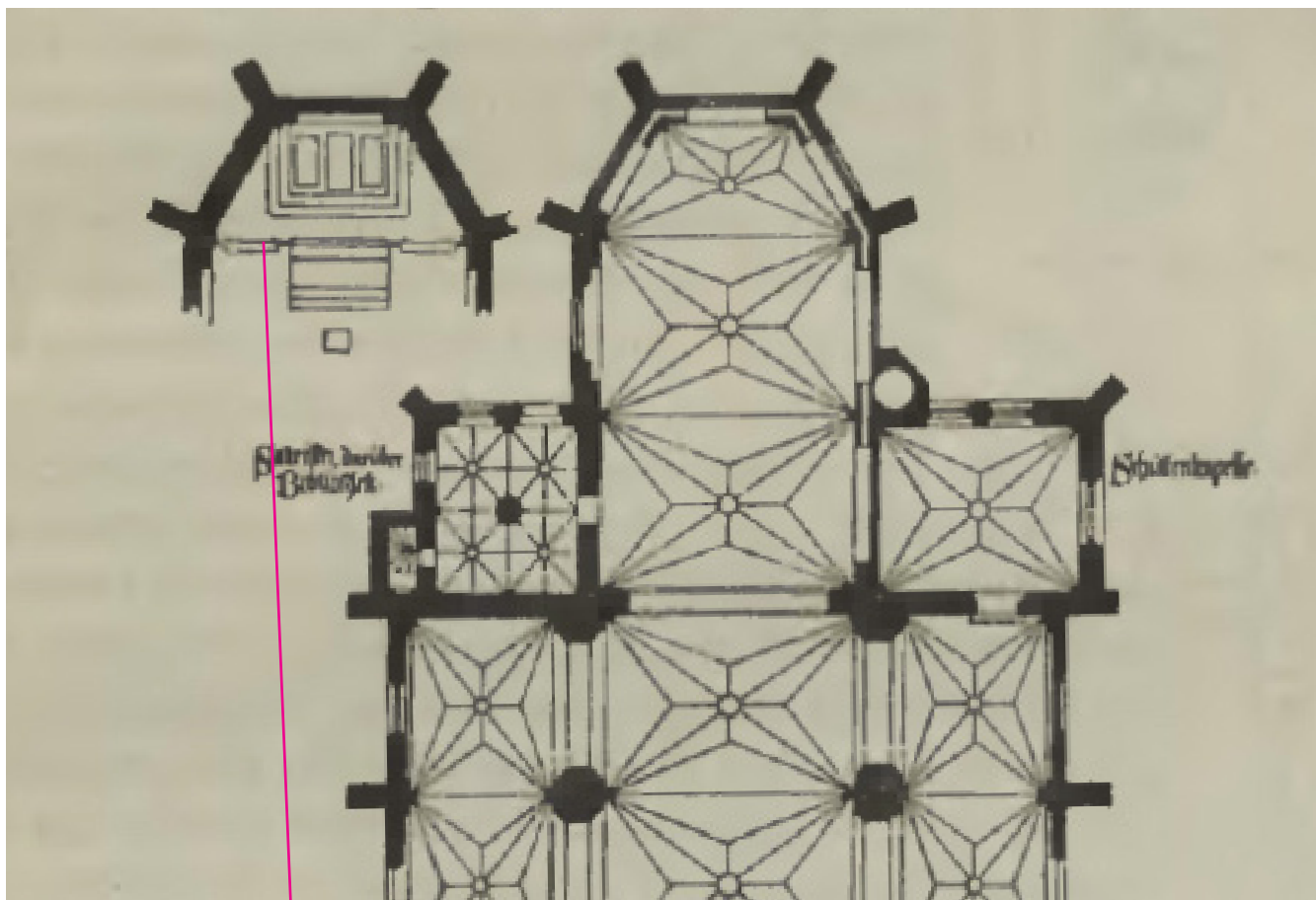
1. Adresat
2. a/a

Do wiadomości:

1. Diecezjalny Konserwator Zabytków, Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, ul. Kard. S. Wyszyńskiego 25, 75-062 Koszalin

**TRZY SARKOFAGI KSIĄŻĘCE (DWA METALOWE I JEDEN Z
PIASKOWCA) ZNAJDUJĄCE SIĘ W KAPLICY POŁUDNIOWO -
ZACHODNIEJ KOŚCIOŁA PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W
DARŁOWIE**

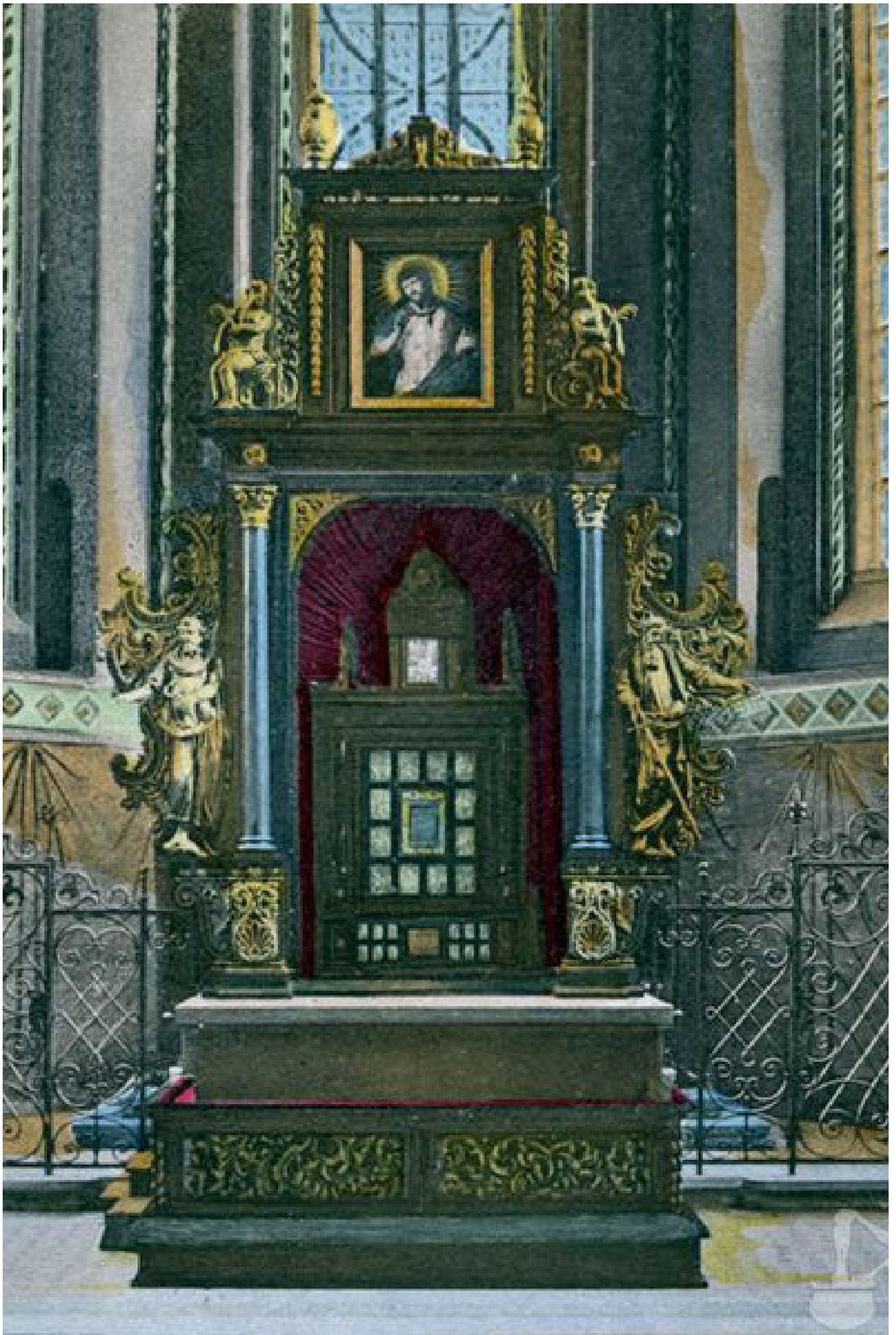

fot. 1. Rzut kościoła. i umiejscowienie sarkofagów po remoncie w 1897 roku.
Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Pommern. T.3, Bd. 1, H. 3, Die Kreise Köslin, Kolberg-Körlin, Belgard und Schlawe. Kreis Schlawe, ss.

fot. 2. Sarkofagi ks. Elżbiety, Eryka I Pomorskiego i ks. Jadwigi, widok z początku XX wieku.
<https://www.facebook.com/galeriadarlowo/photos/a.250332275007868/3158963494144717/>

fot. 3. Srebrny ołtarz w Kościele Mariackim w Darłowie, przed 1902 r widoczna kaplica grobowa zaaranżowana w prezbiterium..
<https://bit.ly/37Ind2q>

KSIEŻNEJ JADWIGI — córki księcia Henryka Juliusza brunszwickiego i Elżbiety duńskiej, żony Ulryka, brata Bogusława XIV. Urodzona 19 listopada 1595 r., zmarła 26 czerwca 1650 r. w Szczecinku, a w 1654 r. pochowana w kościele w Darłowie w sarkofagu cynowym. Sarkofag wsparty na 8 zwierzęcych łapkach, na powierzchni ścian ornament roślinny z trzema głowami lwów. Na frontowej i tylnej stronie medalion z herbami.

fot. 4. Cynowy sarkofag Księżnej Jadwigi

fot. 5. Cynowy sarkofag Księżnej Jadwigi

fot. 6. Cynowy sarkofag Księżnej Jadwigi

fot. 7. Chrystus z cynowego sarkofagu Księżnej Jadwigi. Spod grubej warstwy patyny widoczne fragmenty elementów złoconych.

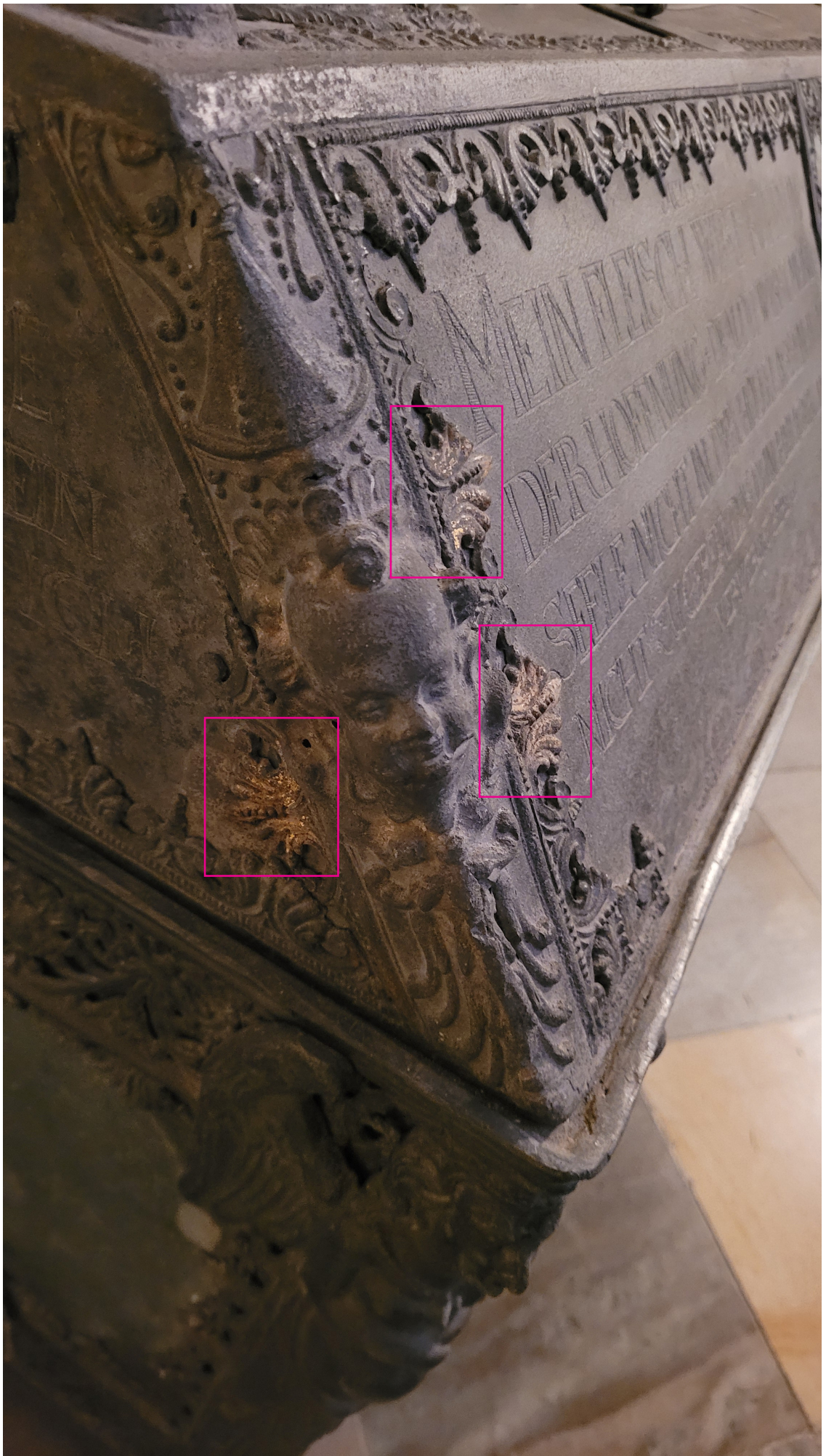
fot. 8. Cynowy sarkofag Księżnej Jadwigi, widok od góry.

fot. 9. Fragment cynowego sarkofagu Księżnej Jadwigi. Spod grubej warstwy patyny widoczne fragmenty elementów złożonych.

fot. 10. Fragment cynowego sarkofagu Księżnej Jadwigi. Spod grubej warstwy patyny widoczne fragmenty elementów złoczonych.

fot. 11. Fragment cynowego sarkofagu Księżnej Jadwigi. Spod grubej warstwy patyny widoczne fragmenty elementów złoczonych.

fot. 12. Fragment cynowego sarkofagu Księżnej Jadwigi. Spod grubej warstwy patyny widoczne fragmenty elementów złoconych.

fot. 13. Fragment cynowego sarkofagu Księżnej Jadwigi. W zielonej ramce zaznaczono miejsce do ewentualnej rekonstrukcji.

ERYKA I — księcia pomorskiego, króla Danii, Szwecji i Norwegii, syna Warcisława VII, księcia Pomorza. Eryk I urodził się w 1382 r. w Darłowie, zmarł na Zamku darłowskim w 1459 r. Pochowany najpierw w krypcie pod ołtarzem, później przeniesiony za ołtarz główny i umieszczony w 1882 r. w sarkofagu z piaskowca, ozdobionym herbami Gryfitów pomorskich i państw skandynawskich.

fot. 14 Sarkofag Króla Eryka I wykonany z piaskowca.

fot. 15 Sarkofag Króla Eryka I wykonany z piaskowca.

fot. 16 Sarkofag Króla Eryka I wykonany z piaskowca.

KSIEŻNEJ ELŻBIETY — księżniczki duńskiej z linii Szelzwik-Holsztyn, żony ostatniego księcia pomorskiego Bogusława XIV. Urodzona 24 września 1580 r. zmarła 21 grudnia 1653 r. na Zamku w Darłowie. We wrześniu 1654 r. pochowana w kościele NMP w Darłowie w sarkofagu cynowym wspartym na 10 posążkach lwów trzymających w zębach uchwyty. Boki sarkofagu bardzo bogato zdobione plastyczną dekoracją.

fot. 17. Cynowy sarkofag Księżnej Elżbiety.

fot. 18. Cynowy sarkofag Księżnej Elżbiety.

fot. 19. Cynowy sarkofag Księżnej Elżbiety.

fot. 20. Cynowy sarkofag Księżnej Elżbiety.

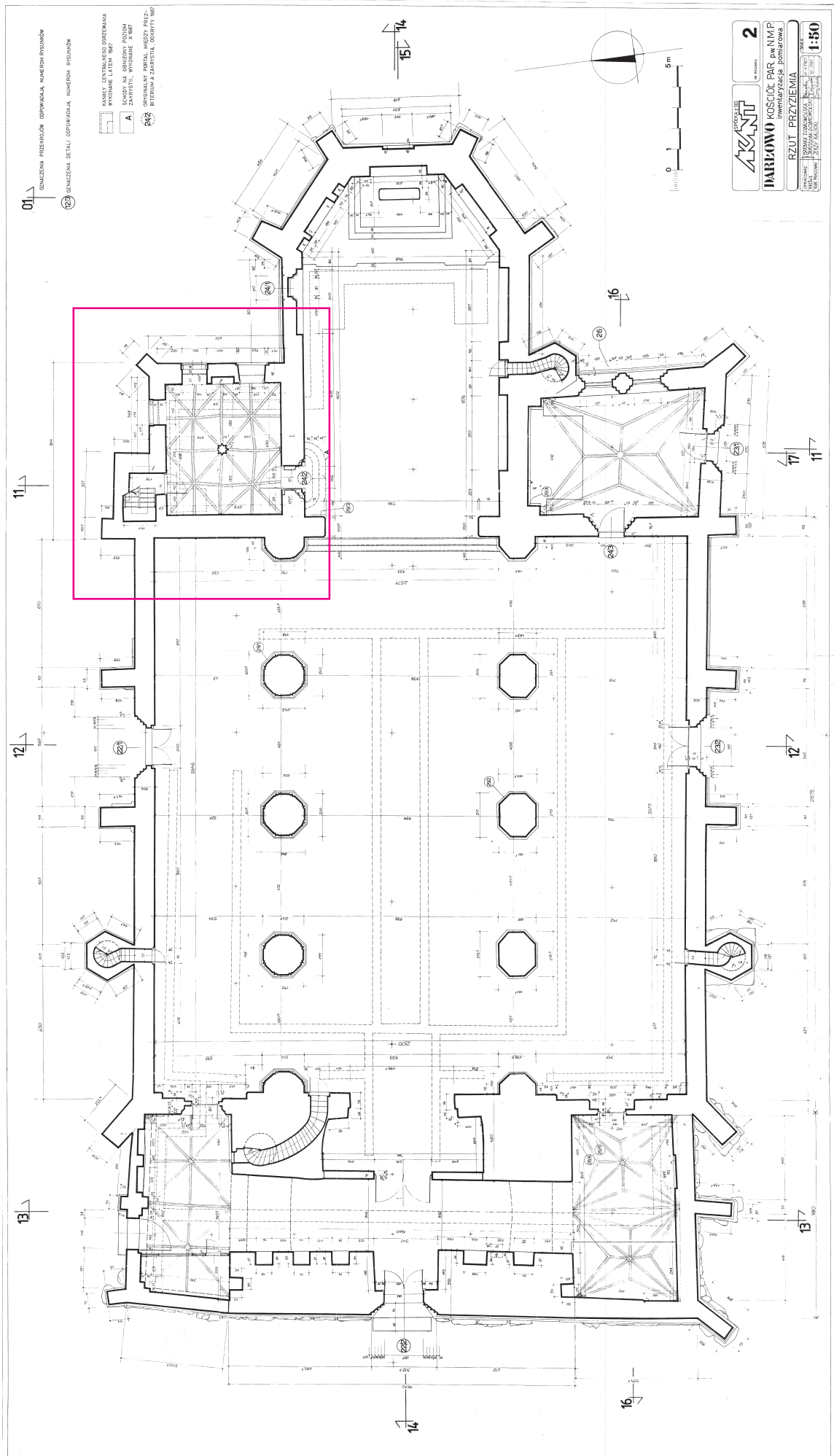
fot. 21. Cynowy sarkofag Księżnej Elżbiety. Spod grubej warstwy patyny widoczny oryginalny kolor zabytku.

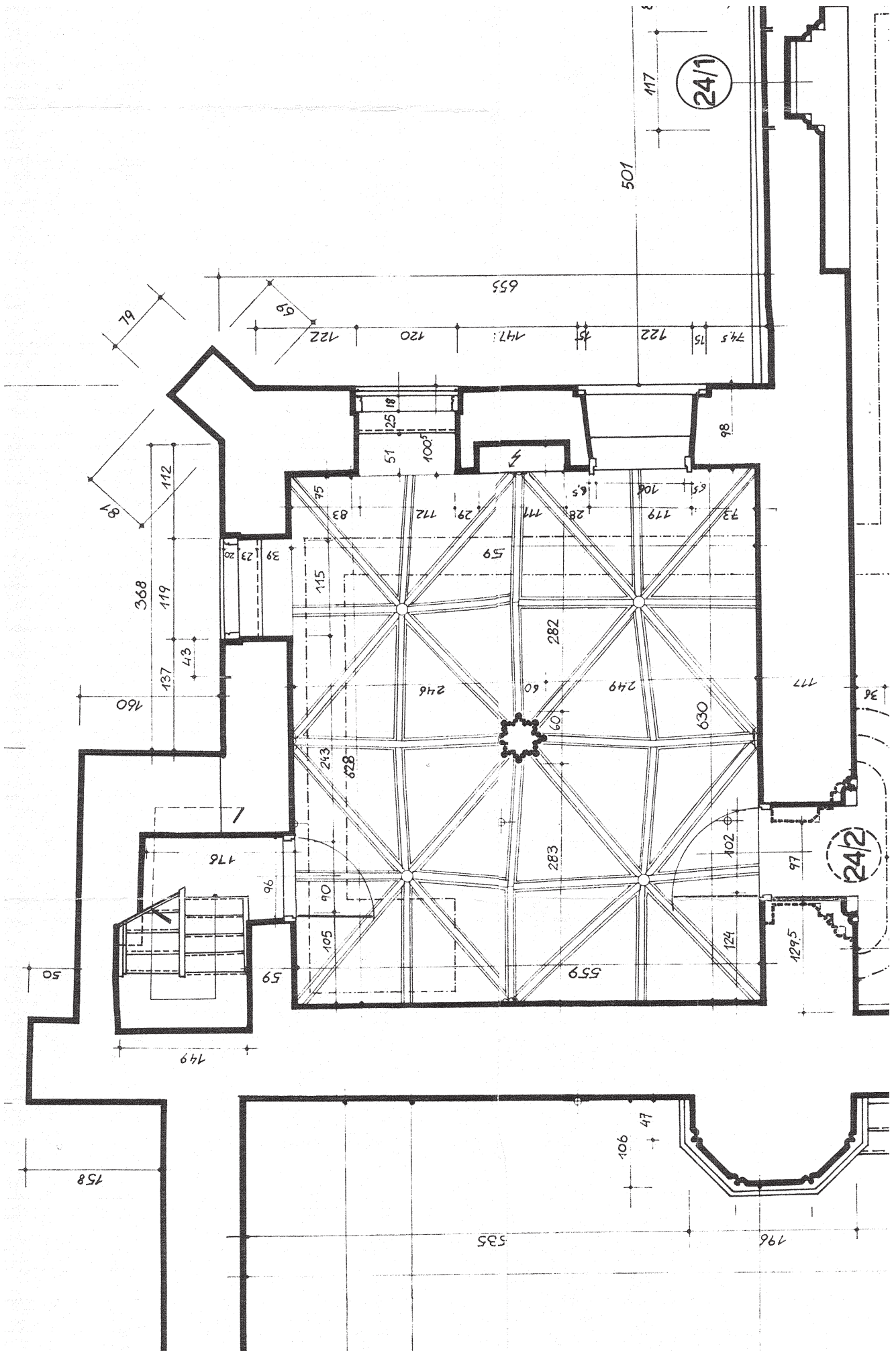
fot. 22. Cynowy sarkofag Księżnej Elżbiety. Spod grubej warstwy patyny widoczny oryginalny kolor zabytku.

ZAKRYSTIA I SKARBCHYK
KOŚCIOŁA PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE

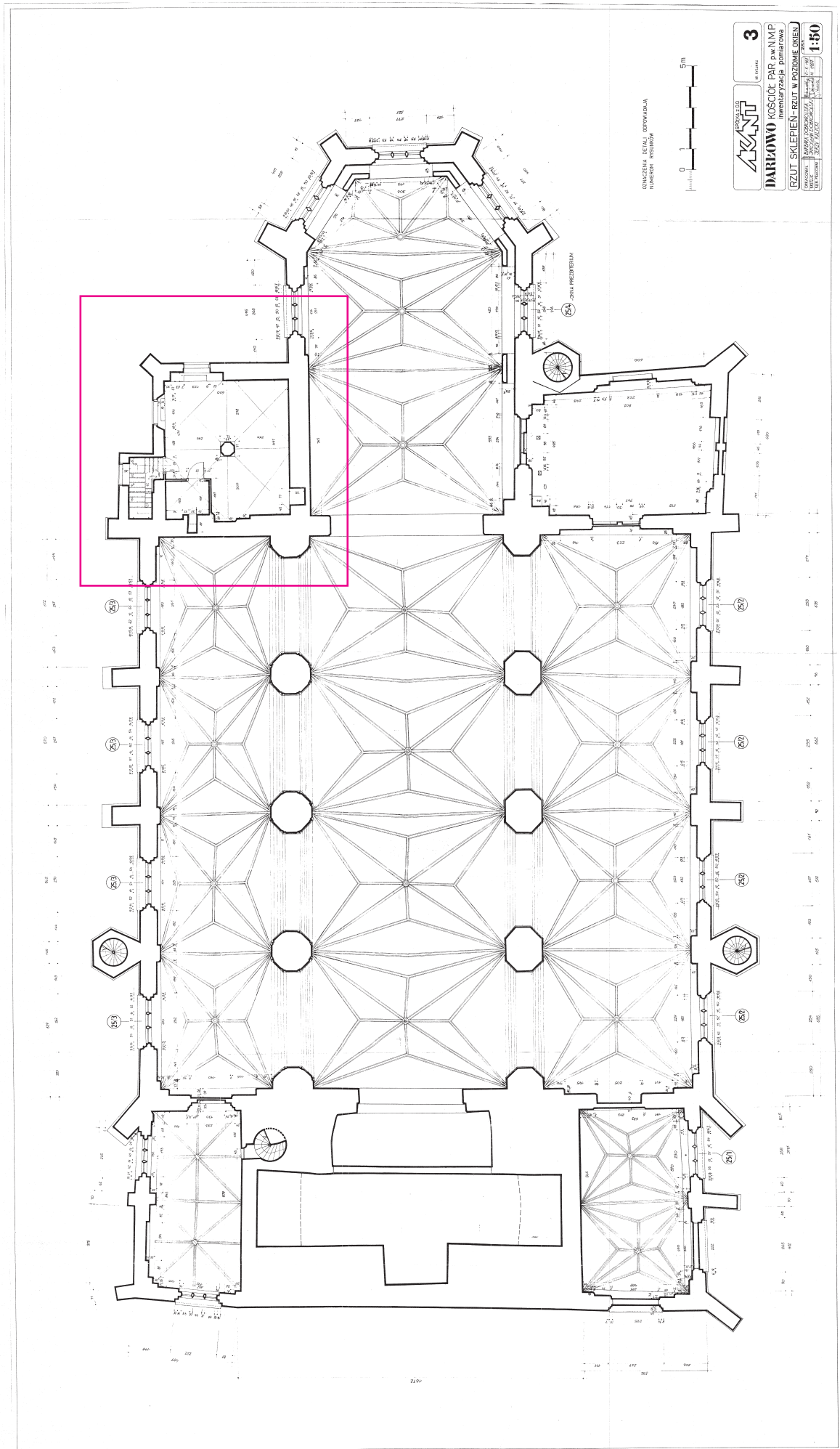

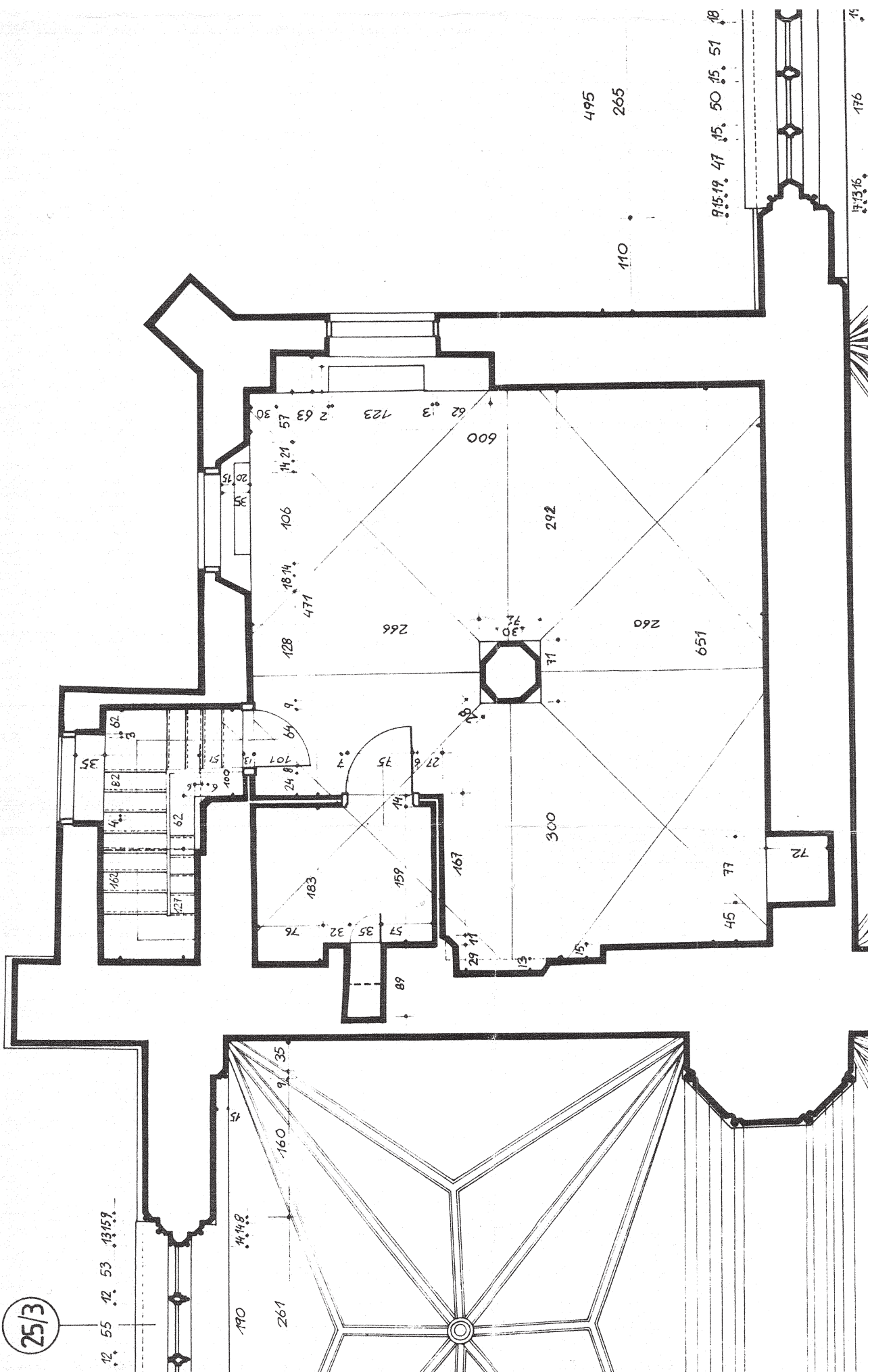
fot. 1. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Rzut Przyziemia Czerwonym kwadratem zaznaczono zakręty.

fot. 2. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Zakrystię wraz z wymiarami strefy przyziemia.

fot. 3. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Rzut strefy sklepienia Czerwonym kwadratem zaznaczono skarbczyk.

fot. 4. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk wraz z wymiarami.

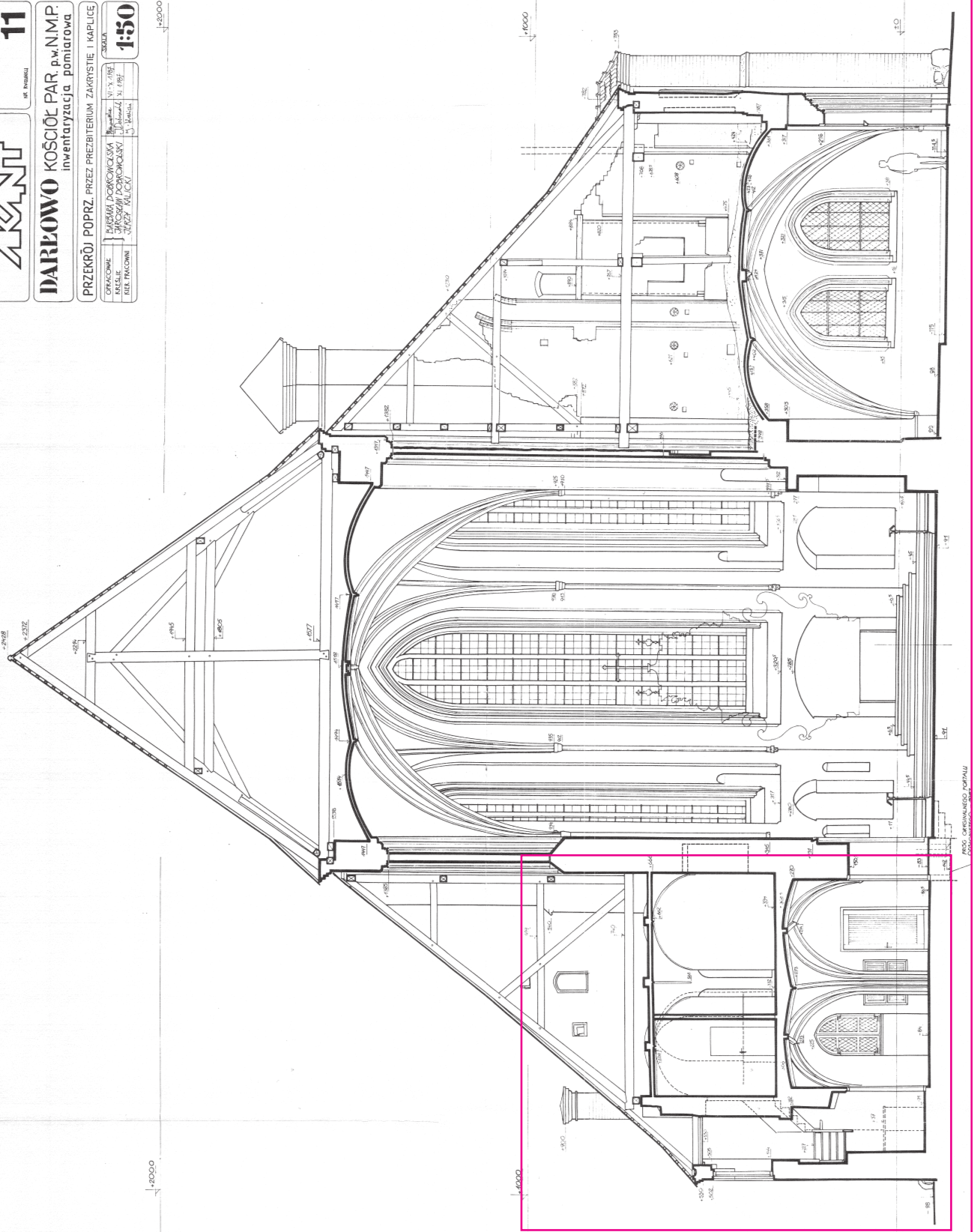
DARŁOWO KOŚCIÓŁ PAR. pw. NMP

inventaryzacja pomiarowa

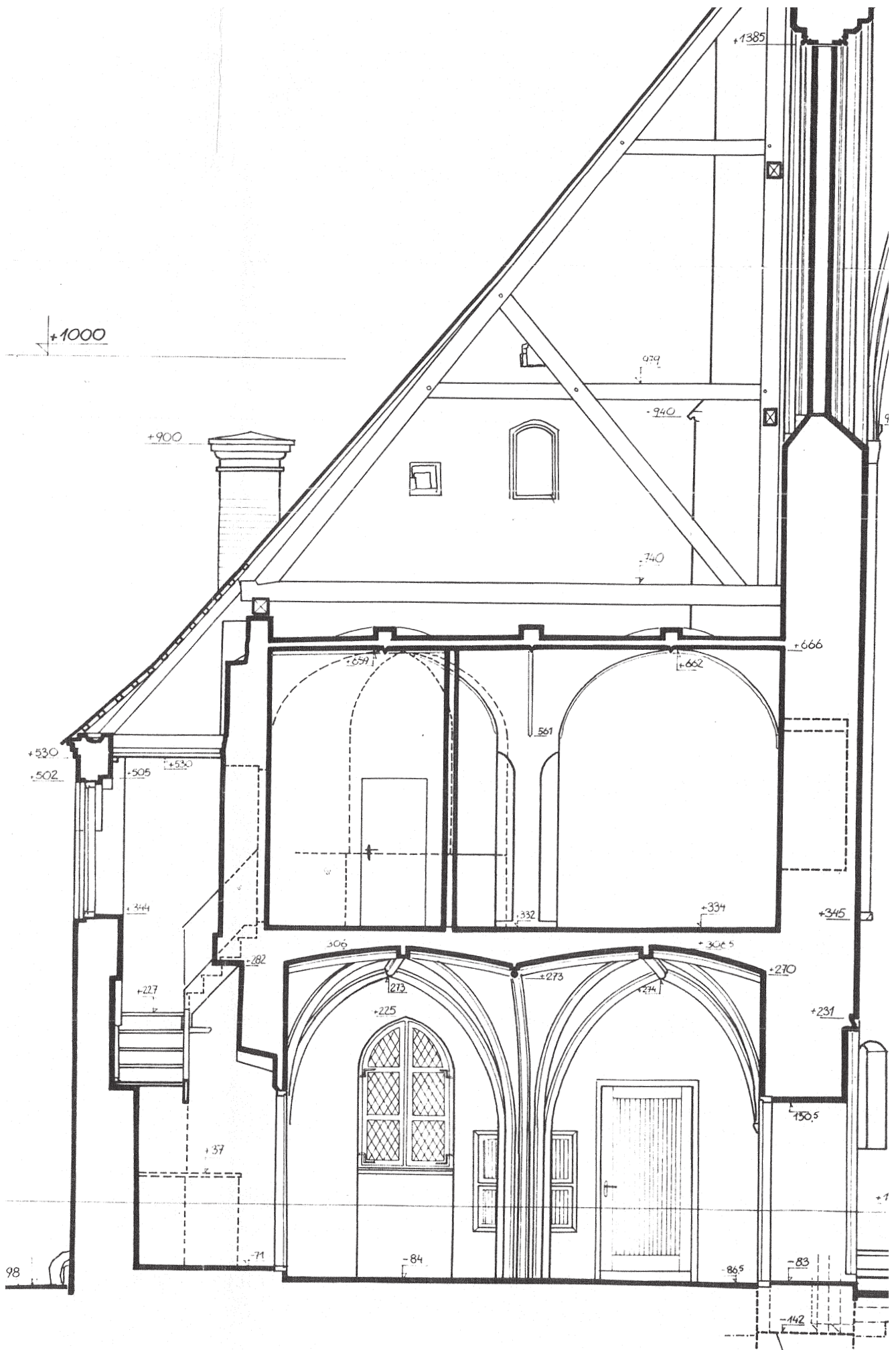
PRZEKRÓJ POPRZ. PRZEZ PREZBITERIUM, ZAKRYSZCIE I KAPLICE

OPISOWAŁ		ZBIŁAŁ	
MIKULSKI	WYKONANIE	VI-X-1987	WYKONANIE
WYKONANIE	WYKONANIE	VI-X-1987	WYKONANIE
WYKONANIE	WYKONANIE	VI-X-1987	WYKONANIE

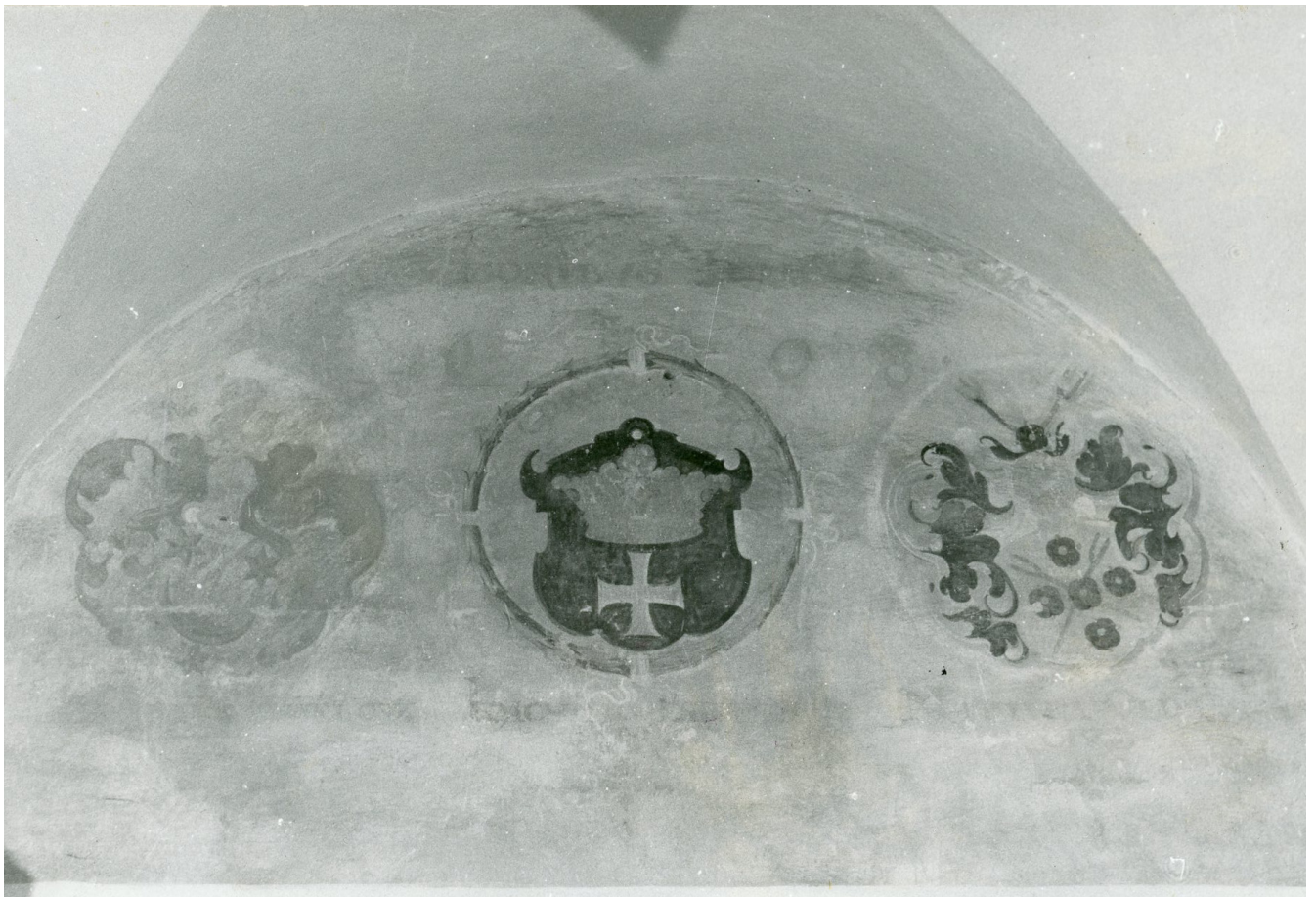
SKALA
1:50

fol. 5. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Rzut ściany wschodniej. Czerwonym kwadratem zaznaczono zakrystię i skarbczyk.

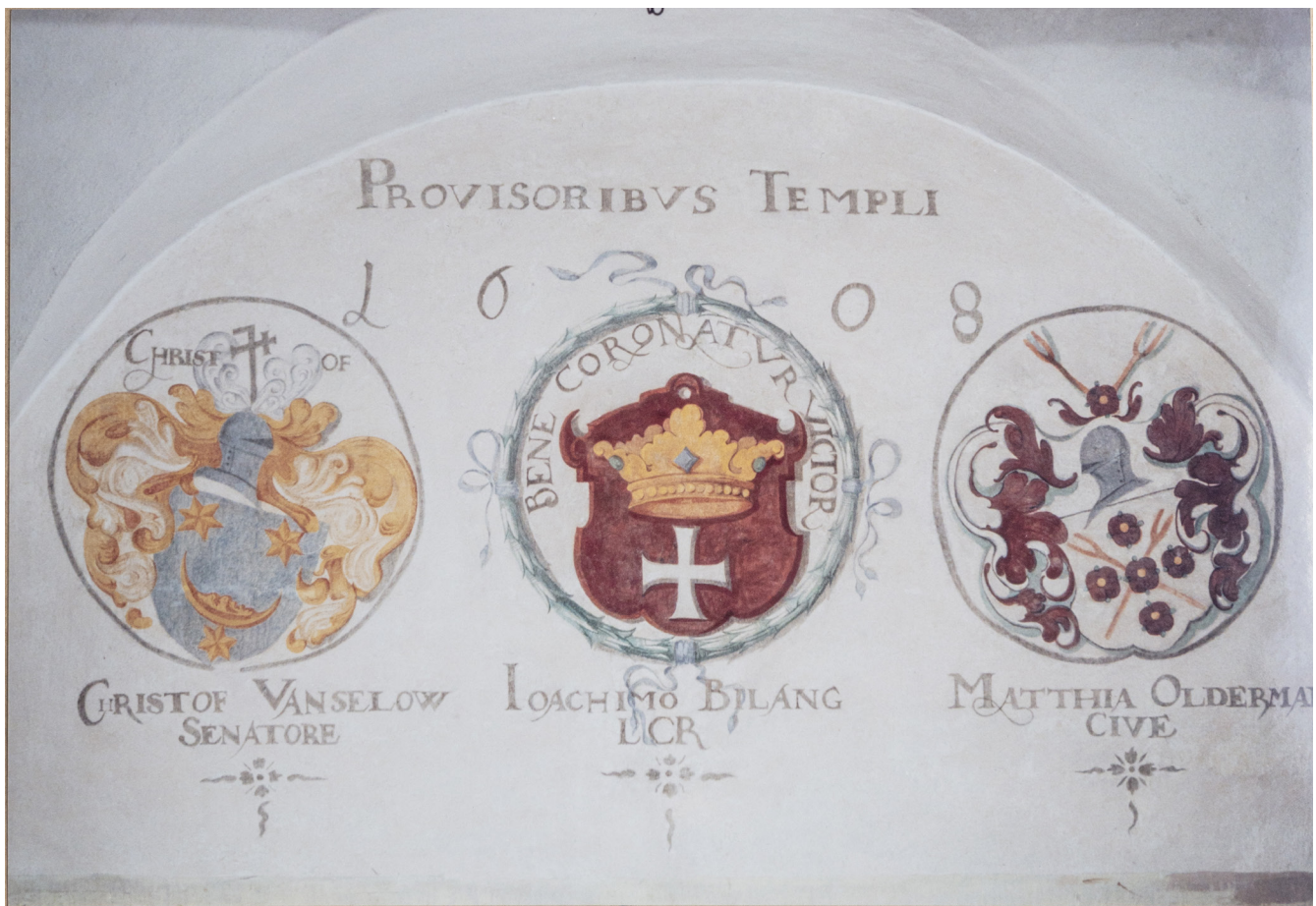
fot. 6. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Zakrystia i skarbczyk wraz z wymiarami ściany wschodniej.

fot. 7. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Polichromia z 1608 rok znajdująca się na ścianie skarbczyka. Zbiory Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Urzędu Konserwatorskiego, Delegatura w Koszalinie, fot. S. Jabłoński, 1976 rok, nr inw. 13866

fot. 8. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Polichromia z 1608 rok znajdująca się na ścianie skarbczyka. Zbiory Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Urzędu Konserwatorskiego, Delegatura w Koszalinie, fot. S. Jabłoński, 1976 rok, nr inw. 13867

fot. 9. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Malowidło znajdujące się na ścianie południowej skarbczyka po konserwacji.

fot. 10. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Malowidło znajdujące się na ścianie wschodniej skarbczyka po konserwacji.

fot. 11. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku południowo - zachodnim.

fot. 12. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku południowo - wschodnim.

fot. 13. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku południowym.

fot. 14. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku wschodnim.

fot. 15. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku zachodnim.

fot. 16. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku południowo - zachodnim.

fot. 17. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku południowo - zachodnim.

fot. 18. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku północno - wschodnim.

fot. 19. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku północno - wschodnim - sklepienie.

fot. 20. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbca widok w kierunku północnym.

fot. 21. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku północnym - okno do wymiany.

fot. 22. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku zachodnim.

fot. 23. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Skarbczyk widok w kierunku zachodnim - komin.

fol. 24. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Klatka schodowa łącząca zakrynię ze skarbczykiem. Widok w kierunku północnym.

fot. 25. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Klatka schodowa łącząca zakrynię ze skarbczykiem. Widok w kierunku północnym.

fot. 26. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Klatka schodowa łącząca zakrystię ze skarbczykiem. Widok w kierunku północno - zachodnim.

fot. 27. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Klatka schodowa łącząca zakrystię ze skarbczykiem. Widok w kierunku zachodnim.

fot. 28. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Klatka schodowa łącząca zakrystię ze skarbczykiem. Widok w kierunku północno - zachodnim.

fot. 29. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Wnętrze zakrystii. Zbiory Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Urzędu Konserwatorskiego, Delegatura w Koszalinie, fot. Jerzy Szandomirski, 1958 rok, nr inw. 1789

fot. 30. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - widok w kierunku północno - zachodnim.

fot. 31. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - widok w kierunku południowo - wschodnim.

fot. 32. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - słup sklepienia palmowego.

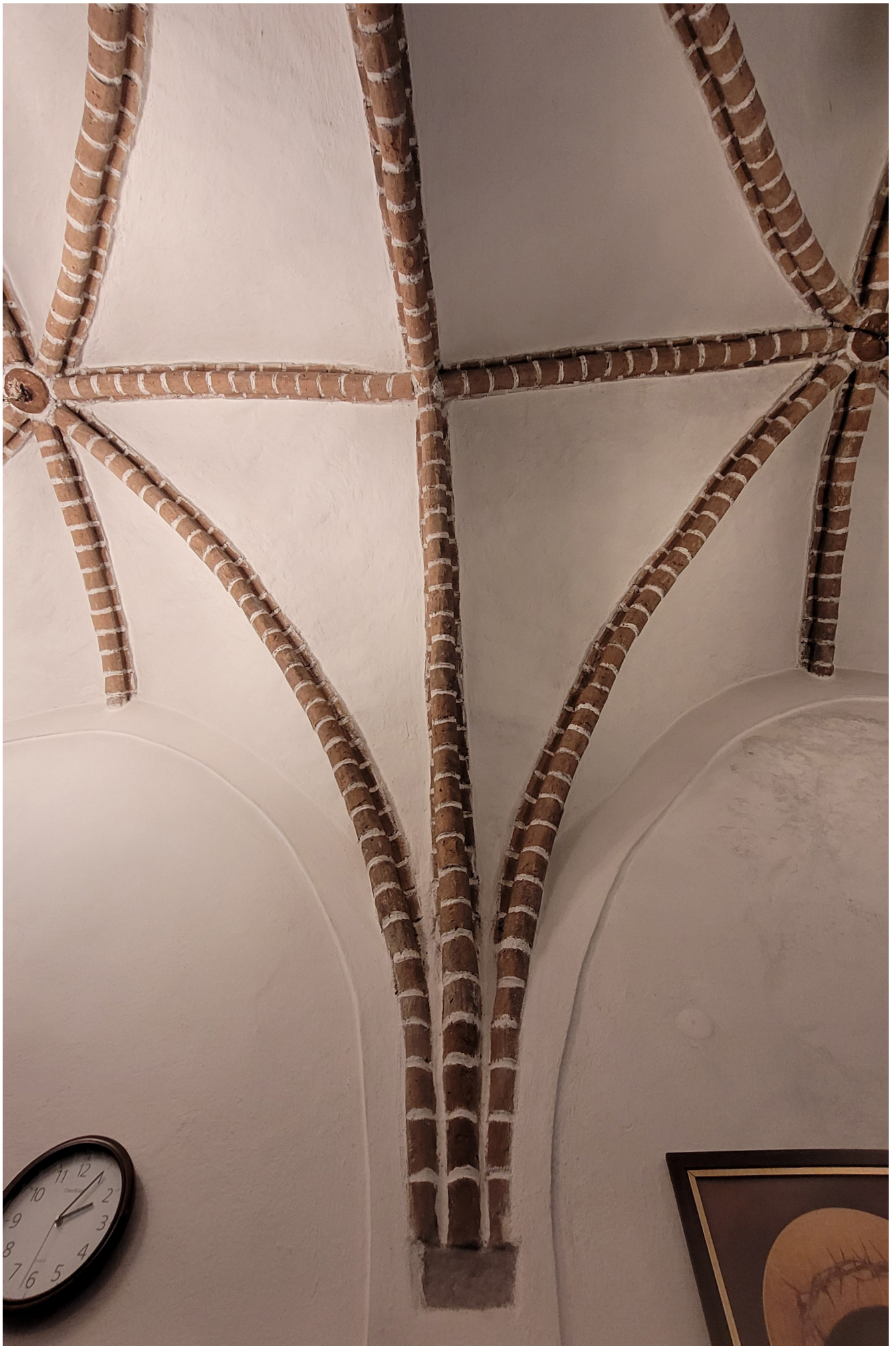
fot. 33. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - sklepienie palmowe.

fot. 34. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - sklepienie palmowe.

fot. 35. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - widok w kierunku północnym.

fot. 36. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - splyw sklepienny.

fot. 37. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - sklepienie palmowe.

fot. 38. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - sklepienie palmowe.

fot. 39. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - sklepienie palmowe.

fot. 40. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - zawilgocenie tynku przy glifie okiennym.

fot. 41. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - wnęka w której osadzono sejf.

fot. 42. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - wnęka w ścianie południowej zakrystii.

fot. 43. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Zakrystia - wnęka w ścianie zachodniej zakrystii.

fot. 44. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Widoczne relikty polichromii znajdujące się na słupie sklepienia palmowego.

fot. 45. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Widoczne relikty polichromii znajdujące się na słupie sklepienia palmowego.

fot. 46. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Widoczne relikty polichromii znajdujące się na słupie sklepienia palmowego.